

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10—K
pol leta 5—
četrt leta 2-50
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Prošnjam za dopust zaradi bolezni ali za upokojitve se ne sme več prilagati zdravniških izpričeval. Takā izpričevala preskrbujejo odslej uradni okrajni zdravniki sami uradnim potom. Tako se glasi najnovejša odredba, ki jo učiteljstvo gotovo z veseljem pozdravi. Ne bo treba odslej več plačevati dragih zdravniških izpričeval in kolka, ker se bo taka prošnja vložila brez vsake priloge.

Skupno poučno potovanje slovenskih učiteljev in učiteljic v velikih počitnicah 1911.

O pomenu potovanja za lastno izobrazbo pač ni treba veliko besed trositi. Poleg naših prometnih sredstev nima pravice se šteti med izobražence, kdor ni videl kolikor toliko sveta. Vsa učena šara, ki smo si jo nabavili iz različnih knjig, ne pomaga nič. Življenje, ki ga opazujemo po svetu, šele oživlja mrtve črke.

Kako je s tem živim znanjem med našim učiteljstvom, ne bom preiskaval. Da ga ni preveč, smem gotovo trditi, ne da bi s tem koga žalil. Vzroki temu nedostatku so različni. Ne samo pomanjkanje tiste oblasti, ki vlada svet spada sem, ampak čestokrat tudi pomanjkanje podjetnosti in izkušnje. Kako potujemo, tudi tega se je treba učiti. Ni vsaka hoja po svetu poučno potovanje, in stroški tudi niso odvisni od krajev, ki jih posetiš.

Da bi zbudili med slovenskim učiteljstvom zanimanje za potovanje, je sklenil odbor Slov. Šolske Matice, da hoče poizkusiti letos uprizoriti v velikih počitnicah skupno potovanje slovenskih učiteljev in učiteljic po tem-le načrtu:

1. dan: Zidani Most-Ljubljana-Jesenice-Bled (tu se pomudi družba 4 ure) Bohinjska Bistrica, Prenočevanje.
2. dan: Bohinjsko jezero-Savica-Boh. Bistrica-Gorica. Prenočevanje.
3. dan: Gorica-Trst. (En dan.)
4. dan: Trst-Pulj. (Amfiteater, Avgustov tempelj, Sergijev slavolok, Pomorski arzenal, Masljinjski otok. Izlet na Brionske otoke.)
5. dan: Pulj-Mali Lošinj-Zader (kratek odmor) Šibenik (kratek odmor) Spljet. Prenočevanje.
6. dan: Spljet-Solun (Solunske izkopnine) Spljet (Diokletianova palača, stolnica, muzej itd.).
7. dan: Spljet-Gruž (Gravosa). Izlet v Kotorsko boko in nazaj. Izlet v Dubrovnik. (Stradone, Rektorska palača, muzej itd.). Nazaj v Gruž. Prenočevanje.
8. dan: Gruž-Mostar. Prenočevanje.
9. in 10. dan: Mostar-Sarajevo.
11. in 12. dan: Sarajevo-Zagreb.
13. dan: Zagreb-Zidani Most. Domov.

Po potrebi se lahko načrt tuintam nekaj izpremeni. Potovanje traja 13—15 dni. Časa potovanju še ne moremo natanko določiti, saj še niti ne vemo, kdaj bodo letos počitnice na srednjih in tistih ljudskih šolah, ki se v tem ravna po njih. Vsekakor mislimo, da potujemo meseca avgusta. Kdor nima tačas počitnic, naj se o pravem času pobriga za dopust, ki mu ga za take svrhe menda ne odrežejo. Zaradi različnih počitnic ni mogoče časa tako določiti, da bi vsem šolam ugajal.

Glede stroškov se bomo brigali, da dobimo pri vseh prometnih podjetjih, ki pridejo v poštev, kolikor je mogoče olajšav; upamo, da naš trud ne bo brezuspešen. Kar se pa življenja tiče, si pač vsakdo uredi, kakor hoče in more. Sicer pa upamo, da bomo tudi v tem oziru našli prijateljev, ki nam pojdejo na

roko. Vobče pa sodimo, da bo treba imeti kakih 150—200 K na razpolago.

Kdor se torej misli udeležiti nameravnega potovanja, naj se oglasi kmalu, najpозneje pa do 15. marca pisмено pri podpisaneu. Kdor se oglasi, se s tem tudi zaveže, da se resnično udeleži nameravnega potovanja.

Natančni načrt potovanja se o pravem času naznani vsem udeležencem. Če se ne oglasi zadostno število sopotovalcev, da bi se ne izplačal trud potrebnih priprav, opustimo seveda potovanje, kar o pravem času razglasimo.

Torej: Na snidenje na sinjem Jadran-skem morju!

Hinko Schreiner,
ravnatelj v Mariboru.

Štajerskim slovenskim učiteljem.

Pišejo nam: Slovenski učitelji, prosite principialno za mesta na nemških ljudskih šolah! Slovenski učitelji na Spod. Štajerju imajo skoro vsi usposobljenost za pouk na nemških in slovenskih ljudskih šolah ter imajo torej pravico do mest na obeh. To je lepo demonstriral tudi okrajni šolski svet ormoški, ki je pri razpisu službe za nadučitelja na ljudski šoli v mestu Ormožu dal v terno na prvo mesto Slovenca.

Hrvati proti „Julijanu“.

Znano je, da obstoji v Slavoniji madjarsko društvo „Julijan“, ki ima nalogo pomadjariti Hrvate s pomočjo madjarskih šol. Madjari so razvili zadnja leta, zlasti za Rakodzajevga, Rauchovega in Tomašičevega režima tako agitacijo z „Julijanom“, da se nahaja že v vsaki

vasi, najsi bo število madjarskih otrok še tako majhno, madjarska šola. Privabili pa so v svoje šole tudi mnogo hrvaških otrok, ki jim dajejo različne koncesije.

Proti tej propagandi so razvila razna hrvaška kulturna društva, na čelu jim hrv. akad. klub „Ciril-Metodovskih zidarjev“ oster boj. Akcija se vedno bolj razširja. Pridružila so se ji tudi že razna pevka društva, ki prirejajo v korist boja proti madjariziranju hrvaških otrok v Slavoniji po vseh krajih velike veselice.

Regulacija plač štajerskega učiteljstva.

Tudi nemški učitelji sedaj že priznavajo, da je vsa akcija glede znane enquete v korist izboljšanja plač štajerskega učiteljstva samo slepilo. Nemcem je došla slovenska obstrukcija v deželnem zboru kot najpripravnejše sredstvo, da se sedaj izgovarjajo, češ, sama ta obstrukcija je kriva, da ne morejo z regulacijo učiteljskih plač nikamor naprej. Dobro informiran dunajski list „Freie Lehrerstimme“ pravi glede tega vprašanja: Učitelji sedaj uvidevajo, da jih imajo za norca. Da, g. Otter je moral celo od krščansko-socialnega poslanca Prischniga slišati, da s o tem predlogom učiteljstvo namenoma sleparili.

Taki so prijatelji učiteljstva: vse polno besed, a dejanj — nikjer!

Rusko šolstvo.

Za ljudsko šolstvo na Ruskem.

Ruska gosudarstvena дума je razpravljala o uvedbi splošne šolske obveznosti. Po daljši, jako živahni debati, so sklenili, da se sprejme v letošnji proračun postavka v znesku

LISTEK.

Slovenska Šolska Matica.

Za leto 1910 dobe člani Slovenske Šolske Matice ta-le knjižni dar:

1. Pedagoški Letopis. X. zvezek. Uredila H. Schreiner in dr. Josip Tominšek.
2. Poljudno-znanstvena knjižnica, 2. zvezka 2. snopič. Uredil Henrik Schreiner.

3. Didaktika. Obče in posebno ukoslovje. III. del: Posebno ukoslovje računanja v ljudski šoli. 2. snopič. Spisal prof. Luka Lavtar. Uredil H. Schreiner.

Te tri knjige je natisnila „Učiteljska tiskarna“. Priznati moramo, da je dala tiskarna tem knjigam opremo, ki odgovarja resnosti in važnosti vsebine. Preprosto-elegantna zunanost dela vso čast našemu zavodu.

4. Kemiški poizkusi s preprostim sredstvi. Spisal prof. Alfonz Vales. Uredila H. Schreiner in dr. Franjo Ilešič. Natisnil Dragotin Hribar.

Pridržujoč si pravico, da podrobneje izpregovorimo o tem lepem daru, objavljamo

za danes oceno, ki jo je prvo izmed slovenskega časopisja priobčilo „Jutro“. Pripominjamo samo, da se knjižni dar niti po številu niti po vsebini ne ujema z naznanilom, ki ga objavlja odbor na zadnji strani Pedagoškega Letopisa. Kaj je temu vzrok, nam ni znano. Dolžnost odbora pa je, da to pojasni.

„Jutro“ piše:

Ali se nam ne zdi, da je vsa naša glasna govoreča in kričeča javnost le navidezna sila, ki naj nas reprezentira pred svetom? Da so vse besede o narodu, o domovini, napredku brez pomena, ako bi ne imeli kulturnih zavodov, društev, izobraževališč, organizacije?

Kar nas drži v življenju, ni beseda, ampak čin. Toda besedo slišimo, ker je glasna, govoreča, kričeča, činov pa pogosto ne vidimo, gremo mimo njih in morda niti ne pomislimo nanje. Tiho delo je kakor tiha voda, ki mostove podira. Reka teče naprej in se množi samoobsebi. Ona je sila, ki nosi na sebi brode, goni mline in vrši svoje delo: šumenje valov na vrhu je le odmev nje sile. Šumenje ni nje sila, nje sila je v neprestanem toku naprej. Tako je tudi z našimi kulturnimi zavodi, z društvi, z organizacijo. Mi smo le preradi javni, glasni, kričeči, pozabimo pa na ono tiho delo, ki je naša tiha sila.

Tako društvo je tudi „Šolska Matica“. Veliko premalo vemo ceniti njen pomen. Koliko jih je, ki morda niti ne vedo, da jo imamo, da izdaja knjige, da je to važna institucija! Koliko jih je, ki so nje člani, ki jo podpirajo? Tudi ona je delo našega učiteljstva, plod organizacije in discipline. Slovensko učiteljstvo je lahko ponosno na svojo Matico, pa tudi nam vsem bi morala biti več in bi ji morali posvečati več pozornosti.

Knjige desetega leta leže pred nami. Štiri so: Pedagoški letopis, Poljudno-znanstvena knjižnica, Didaktika in Kemični poizkusi.

Podamo kratek pregled: Pedagoški letopis sta uredila Henrik Schreiner in dr. Josip Tominšek. Že deseti letnik je v naših rokah in koliko gradiva leži v desetih Letopisih. Vsi naši pedagogi, profesorji in učitelji najdejo v njih poučnih člankov. Letopis prinaša letos zopet lepe članke: Fr. Fink: Zgodovina. — Dr. Milan Ševič: Dečja književnost srpska. — Henrik Schreiner: O seksualni vzgoji. — H. Družovič: O glasbeni vzgoji z ozirom na učiteljska in srednje šole. — Dr. Fr. Ilešič: Narečje in književni jezik v šoli. — Drugi del prinaša poročila: Teme in teze (sestavil

Jakob Dimnik). — Poročilo o IX. obnem zboru „Slovenske Šolske Matice“ (Fr. Gabršek). — Poročilo o delovanju „Slovenske Šolske Matice“ (dr. Ljud. Pivko), Upravni odbor in imenik društvenikov „Slov. Šolske Matice“, Zaznamek dozdaj izdanih in založenih knjig S. Š. M. Članek o zgodovini je kratek, pa zato jedrnat, informativen ter dobro podaja misli o pomenu in načinu zgodovinskega pouka. Dr. Ševičev članek o srbski mladinski književnosti je priobčen v izvirniku, torej srpsko, kar je popolnoma prav, ker bo vkljub temu vsem razumljiv in ohrani bolj svojo vrednost, nego če bi bil prevod. Obsega okolo 50 strani in je naravnost vzoren. Dr. Ševič je znan pedagog srbski in je obdelal srbsko mladinsko književnost tako, da dobimo o nji jasen pojem. O lastni mladinski književnosti še nimamo podobnega članka. H. Schreiner razrešuje v razpravi „O seksualni vzgoji“ času primerno važno vprašanje. Držal se je Försterjeve knjige, ki je ena najboljših v tem oziru. Članek je za vsakega vzgojitelja poučen, ker je ravno v tem vprašanju težko zadeti pravo smer vzgoje. H. Družovič: O glasbeni vzgoji govori obširno o glasbenem pouku in reformnih smereh naše dobe. Enako je važno vprašanje o narečju in književnem jeziku v šoli, ki ga z znano teme-

10 milijonov rubljev za ljudsko šolstvo. Dotični zakonski načrt je bil izročen posebnemu odseku, ki ima v najkrajšem času o njem poročati v gosudarstveni dumi.

Boji na ruskih univerzah.

Vlada je razpustila vsa dijaška društva na ruskih univerzah. Zaradi udeležbe na nekem zborovanju je imelo biti v Pskovu izključenih z univerze nad 200 študentov. S petrogradske univerze je bilo pregnanih osem študentov, ker so baje vodili zadnje boje na univerzah. To je povzročilo veliko gibanje med študentstvom na vseh univerzah. Ko so zvedeli ukaz vlade na petrogradski univerzi, so napredni študentje takoj protestirali. — Priredili so zborovanje na univerzi, ki je bilo jako burno. Po zborovanju so hoteli prirediti demonstracije in so razvili zastavo z napisom: Doli z absolutizmom! — Reakcionarni študentje so se postavili proti demonstrantom, nakar je nastal hud boj, pri čemer je bilo več dijakov ranjenih. Po vseh univerzah se pripravljajo novi izgredi na izživanje vlade.

Dijaška svoboda na Ruskem.

375 dijakov tehnološkega inštituta v Tomsu je bilo z zavoda izključenih, ker so se udeležili dijakom prepovedanega zborovanja.

Strokovno šolstvo na Ruskem.

Po naročilu gosudarstvene duma je naučno ministrstvo predložilo izkaz vseh v Rusiji nahajajočih se nižjih in srednjih strokovnih šol (profesionalnih učebnih zvezdenij). Srednjih šol je 335, nižjih 2661, s 148.370, oziroma 63.426 učenci, torej skupno 213.860 učencev. Največ učencev je na obrtnih šolah, 90.328, na trgovskih 67.474, na poljedelskih 14.351, na tehniških 13.092, na umetno-obrtnih 5813, na muzikalnih 4944, na umetniških in grafičesk 4112, na tehniško-železniških 3761, na ladj-delskih (morehodnih) 2380, na montanističnih 716, na gozdarskih 528, na zemlj-mernih 203, na raznih drugih specialnih šolah 1511. Vrednost učil in strojev na vseh teh šolah znaša 6 milijonov rubljev. Vsakoletni stroški za vzdrževanje pa 23 milijonov rubljev. Ker so šole podrejene raznim ministrstvom, je gosudarstvena дума izrazila mnenje, da bi vse spadale pod naučno ministrstvo.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Šentlenartsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 2. februarja 1911 pri Sv. Trojici v Slov. gor. Že dolgo se ni vršilo zborovanje, ki bi naj bilo obenem občni zbor, pod ugodnejšimi okolščinami kot takrat, in vendar se je tudi sedaj dve tretjini udov društva odlikovalo s svojo odsotnostjo ter s tem sijajno pokazalo ničevost dozdanih raznovrstnih izgovorov, kakor: nehodna pot, pusta snov predavanja itd. Kam plovemo? Kje je stanovska zavednost?

Prihitei so pa gostje v častnem številu (17, med temi tovarišice in tovariši od Negove, Sv. Duha, Male Ned-lje in Sv. Križa na Murskem polju) med nas polni navdušenja, saj je natanjen predavatelj eden prvih slovenskih pisateljev umetnikov — Ivan Cankar.

Ljubitostjo razrešuje prof. Fr. Ilešič na str. 140—158. Med temami in tezami vidimo pridno delo, ki ga vrše naši učitelji na svojih okrajnih in društvenih skupščinah, in važna vprašanja, ki jih tam razrešujejo.

Iz poročil vidimo stanje in stremljenje „Šolske Matice“. Število članov raste L. 1907. jih je bilo 1594, 1908 leta 1561 članov, 1909 leta 1622 članov, 1910 leta 1792 članov. Torej za 170 več. Naj bi se pomnožili še više. Računski zaključki kažejo prebitok. Želeti pa bi bilo, da bi imela „Šolska Matica“ pri svojem delu še več sredstev na razpolago. Med drugimi knjigami je posebno važna: Zgodovina Slovencev (v Poljudno znanstveni knjižnici), ki jo je spisal dr. Ljud. Pivko. 2. snopič obdeluje dobo od 1276 do 1800. Tožilo se je letos, da smo naenkrat dobili več zgodovin, da je to izguba truda. Toda to ni resnica. Zgodovina kakor je Pivkova vzamemo z veseljem v roke, ker je pisana prijetno in poljudno in nudi v glavnih potezih vse, kar potrebuje vedeti vsak količkaj izobražen človek. Učiteljstvu bo služila ta knjiga kot izbornen pripomoček pri podajanju domače zgodovine. Dobra učna pomočnika bodeta tudi Lavtarjeva „Daktika“ (III. del: Posebno učenje računanja v ljudski šoli.) in Valesovi Kemični poizkusi.

Velezanimivo je orisal predavatelj razvoj novejših slovenske književnosti, in sicer poetike, v krasnem tričetrtturnem govoru, ki je dosegel višek vznesenosti v pretresljivi deklamaciji iz cikla „Manom Josipa Murna Aleksandrova“.

Učiteljsko društvo izreka g. govorniku na tem mestu še enkrat najtoplejšo zahvalo z iskreno željo, da blagovoli to izorno predavanje priobčiti v enem učiteljskih listov.

Občni zbor se vrši v kratkem; na veselo snidenje, pa vsi!

Goriško.

Goriško učiteljsko društvo ima svoj letni občni zbor dne 2. marca t. l. v Gorici v „Trgovskem Domu“ ob 10. uri dopoldne. Dnevni red: 1. Pozdrav predsednika. 2. Zapisnik zadnjega zborovanja. 3. Poročilo a) tajnikovo, b) blagajnikovo. 4. „O nekaterih točkah našega pravopisa“, predava ravnatelj Viktor Bežek. 5. Volitev novega odbora. 6. Raznoterosti. K obilni udeležbi vabi odbor.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonošno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrovana zadruga s omejenim jamstvom.

Promet do konca januarja K 36.221.30.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2.2.—1/2.3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Književnost in umetnost.

Schwentnerjev katalog slovenskih knjig 1911. Izdal in založil L. Schwentner v Ljubljani. Cena 50 h. Strani IV.+84. — V tem katalogu imamo — kolikor smo mogli presoditi — popolen seznam vseh slovenskih knjig in časopisov. Schwentnerjev katalog bo vsakomur izborna služil, kdor hoče svojo knjižnico izpolniti, oziroma jo strokovno urediti. Pa tudi sicer je prebiranje kataloga zanimivo, ker nam kaže pravo sliko naše književnosti. Videti je, da ga je uredila spretna roka. — Katalog je natisnila Učit. tiskarna. Tudi to delo ji dela čast. Gl.

Pismo iz Prage.* Velecenjeni gospod urednik! Postala je moja navada, da pogledam — kakor hitro vzamem v roko „Sl. N.“ — v rubriko „Slovensko gledališče“. Zdi pa se mi čudno, da še nihče ni prišel na to sumljivo stvar; onega n. pr., ki upre oko najrajši na vremenska poročila, takoj imajo; zakaj bi torej mene ne? Saj sem v tem docela podoben onim, ki „iščejo vreme“, da — jaz sam sem med njimi, le s to razliko, da sem se specializoval na slovensko gledališče. Pa ko bi se rajši ne bil in ostal pri njih! Delil bi z njimi veselje pri točki „lepo“ in kratkočasila bi me že sama izprememba dviganja in padanja. — Tu vsega tega ni, zakaj barometer slovenskega gledališča kaže vedno le krog ene točke —

* Praški prijatelj našega lista je mnenja, da tudi take stvari zanimajo naše čitatele, čeprav ne sodijo strogo v okvir našega lista. — Res je! Variatio delectat! Sicer nas pa veseli, da imamo izven učiteljskih krogov tudi še nekaj inteligence, ki prebira naš list z istim (ali še večjim) zanimanjem kakor drugi slovenski časopisi. Značilno pa je za naše razmere, da je ta inteligenca večinoma izven ozkih mej domačih razmer. Svet uči! — Morda pa utegnejo taki in slini dopisi zbuditi tudi v domačem raju zanimanje neučiteljskih krogov do našega lista. Uredništvo.

slabo“. V resnici: „Gledališče je bilo slabo obiskano!“ ali nekaj podobnega. In če rečem, da so bile v vsem tem času od vinotoka pa do prosinca tri častne izjeme, bo že skoro preveč. Večkrat sem si mislil: „Proketo mora biti v Ljubljani slabo vreme!“ — Prepričal sem se, da je res slabo, stalno slabo, pa naj-sibo že v tej ali oni okolnosti. Drama, posebno tragedija, se od nekaj ni vlekla. Ravnatelj Govekar je se potrudil in iskal izhoda: več burk! Pa zmotil se je: tudi burke ne napolnijo gledališča. Opera — hm! — Če hočem že slišati „musko“, grem rajši k opereti! — Tako smo na koncu, zakaj baleta nimamo, da bi poizkušali še z njim! Opereta je bila edina, ki je še kazala na dobro, ampak vrag vedi: šlo je navzdol, oziroma ni moglo priti nad navadni nivo. Večje število repriz je že a priori izključeno.

Po vsem tem — da se vrnem zopet k barometru — bi moral človek sklepati, da je instrument, če že ne za nič, pa vsaj pokvarjen. Hipoma mi je šinilo v glavo: „Najbrže bo premalo živega srebra v njem!“ Že sem mislil, da sem zadel, ampak ko sem končal z računanjem sem se prepričal, da to ne odgovarja resnici. Prosim: mesto skoro z 42.000 prebivalci — pa bi ne moglo napolniti gledališča? Delal sem statistiko po Pragi in navajam gola dejstva: Praga s predmestij Kraljevi Vinogradi, Žižkov, Smihov, Karlin, Nusle, Vršovice in Bubeneč ima blizu 600.000 prebivalcev. Gledališče je 10: Narodno dr.-želno gledališče, Mestno vinogradsko gledališče, Ljudsko gledališče, „Urania“, Švandova arena in Intimno gledališče na Smihovu. Piščekovo gledališče na Vinogradih, Ljudsko gledališče v Žižkovu, staro in novo nemško gledališče ter Variété. Poleg tega je kakih 10 pevskih gledališč (šantarov), kabaret Lucerna in najmanj 20 diletantskih gled. podjetij, ki prirejajo predstave samo ob nedeljah. Od stalnih gledališč imajo predstave: Nar. divadlo, ki sprejme 2000 gledalcev, vsak dan večerno ob 7. uri, ob nedeljah in praznikih tudi popoldanske, poleg tega popoldanske predstave še vsako sredo in soboto — torej skupaj na teden 11 predstav; Vinogradsko mestno gledališče s 1350 gledalci — ravno tako; „Urania“ s 1400 ravno tako; Arena na Smihovu s 1300 vsak dan večerno, ob nedeljah in praznikih tudi popoldansko; Intimno gledališče z 800 gledalci — ravno tako; staro novo nemško gledališče in Variété — isto.

V primeri z Ljubljano je torej razmerje isto, da, prej za Prago še veliko slabše, zakaj tu traja gledališka sezona vse leto, izvzemši Variété, ki poleti ne igra, ter Nar. divadlo in gledališče na Žižkovu, ki imata 1 mesec počitnic; slabše, če pomislimo še na razmerje obsega praških gledališč in ljubljanskega. Tu; 2000, 1800, 1500, 1400 — v Ljubljani? In še nekaj! Kaj nudi Ljubljana poleg gledališča? Nekaj koncertov, zabavnih večerov in plesnih zabav — pa je že vse! Praga nasprotno neštevilno rednih koncertov, vsak večer šantane in kabaret, dalje športne igre in različne razstave. In občinstva v gledališču nikdar ne manjka. Od kje to? Čisto kratko: ne poseda tako doma kot naši Ljubljančani, zakaj ono si je vsvesti, kakega pomena in koristi je gledališče. Zre čisto z drugega stališča na te kulturne zavode, kot gledajo pri nas. Seveda je tudi v Pragi veliko ljudi, ki iščejo samo zabave — kot dokazujejo polni šantani in dobro obiskane burke — ali pri nas niti tega ni. Skoro bi bil upravičen reči, da vlada pri nas posebne vrste apatije ali pa cinizem do gledališča. Na vsak način pa neopravičena nezaupljivost. Edino tolažilivo pri vsem tem je upanje, da se bo enkrat vendarle obrnilo na bolje kakor se je drugod. Ravno na istem kot je sedaj Ljubljana je bila pred leti Praga v tem oziru. Tudi na Češkem je bila doba, ko je bila dramatična Muza še pastorka, Pepelka. Ali minila je, in človek se čudi, ko vidi, kake izpremembe so

mogoče v kratkem času. Leta 1868. so položili temeljni kamen za Narodno gledališče.

Gledališče bi moralo biti otvoreno leta 1881, ali že pred otvoritvijo so igrali ob priliki obiska princa Rudolfa v še negotovem domu dvanajst iger. Dne 12. velikega srpana 1881 pa je zadela češki narod nesreča: požar je uničil svetišče. Muza je bila brez strehe, ali ne dolgo. Češki narod je zbral v najkrajšem času s herojsko požrtvovalnostjo 2 milijona za novo gledališče, ki so ga otvorili že 18. listopada 1883. Ali sedaj so prišli dvomi: „Kje vzeti ljudi, ki bi napolnili gledališče pri tako dragi vstopnini?“ Dvomi ob času, ko ni bilo konkurence, ko je bilo tu samo gledališče na Smihovu in Piščekovo gledališče na Vinogradih, pa še to dvojje le s poletno sezono, tako da se v zimi občinstvo ni moglo drugim zatekati so v Narodno gledališče.

Minilo je 27 let — Praga ima že 10 gledališč, in še ne zadostujejo; zidali bodo novo na Vinogradih, in nihče ne vprašuje, kje vzeti ljudi, ki bi napolnili hišo!

Ljubljana?! Deželno gledališče se bori leto za letom s financo in mogoče se bo še, dokler... Ampak na Nemeih imamo zgled. Ta mala peščica je šla zidati svoje poslopje no, gotovo bi ga ne, če bi ne vedela, da ga pomagajo napolniti Slovenci! To je v Ljubljani drugo gledališče! S tretjim so mislili priti klerikaleci, in človek bi jim hvalo pel, če bi slučajno ne vedel, pri čem je. „Ljudski oder“ ali kako se je že imela imenovati nova reduta? Zares — podjetni so ti ljudje; za denar ne vprašajo, za smoter tudi ne; da le imajo nekaj svojega, kar nosi njih ime in slavo — pa zadostuje. Kaj umetnost, kaj veda, kaj kultura? Mi smo stranka, mi imamo več, pa če so vsa naša podjetja, vse naše delo...! Kaka škoda, da nima naša domovina še druge „take, tebi, o, S. L. S. enake...! Šla bi lahko v Lattermannov drevored, postavila tam „Kasperl-theater“ kot konkurenco „Dež. gledišču“ in pri apelaciji na strankarstvo bi se ji ne bilo treba bati, da bi „kasperl“ faliral. G. D.

„Zvonček“ list s podobami za slovensko mladino, objavlja v drugi letošnji številki sledečo vsebino: 1. Rado Osvin; Zmška plan. Pesem. — 2. R. Gasperin; Komar in muha. Vinjeta. — 3. Ivan Legat; Mati Po-vest. — 4. Marica Gregoričeva; Slab tovariš. Igra v enem dejanju. — 5. Rado Osvin; Sv. trije kralji Pesem. — 6. M. P.; Milki Če-čevi. Spominčica s podobo. — 7. Drag. Hu-mek; Majka priroda pripoveduje. Bajka s šestimi podobami. — 8. E. Palnák; Storklja. Opis s podobo. — 9. V. G.; Mrz. Podoba. — 10. Milan Dolinar; Gosli, bas in cimbal. Ciganska pravljica. — 11. Pouk in zabava: V. Kiferle; Na ledu. — M. J.; Demant iz zemljepisja. — Rešitev. — Jubilej pošt-nih znamk in pošt-nih nabiralnikov. — Kotiček gospoda Doropoljskega.

Srednješolski vestnik.

** Proslava slovenskega profesorja na Ruskem. Nedavno je obhajal slovenski rojak Jernej Brezovar, gimnazijski profesor v Kursku na Ruskem, 40 letnico svojega službovanja na tamošnji gimnaziji. V znak spoštovanja in hvaležne vdanosti mu je priredilo ob tej priliki mesto Kursk sijajno slavnost. Poklonili so se profesorju v prvi vrsti dijaki kurške gimnazije ter mu izročili zahvalno listino, vezano v krasnih, umetno izdelanih platnicah, in lepo darilo. Za dijake so čestitali slavljenceu njegovi stanovski tovariši z ravna-

*) Sedanje cene mest v Narodnem gledališču se sučejo od 24 K do 60 h.

Kakor so Čehi lahko ponosni na svoje „Dědictvi Komenského“ kakor imajo Hrvatje v svojem pedagoškem društvu eno najlepših organizacij, tako imamo Slovenci v „Šolski Matici“ važno kulturno društvo, ki ima biti prava vzgojiteljica naših narodnih vzgojiteljev in s svojim delom kaže prava pota vzgoji in vzgojiteljem. Vzgoja pa je, ki pripravlja bodo-čnost naroda. Zato zasluži „Šolska Matica“ vse pozornosti in naklonjenosti naše javnosti, zakaj prazno je šumenje valov, ako ni globokih vodnih sil, ki jim je smer vedno naprej. Članarina za S. Š. M. znaša 4 K na leto.

Moja miljena Ma-a.

(Alegorična farza.) Piše Sadinomis.

(Dalje.)

Ko sem ji dal v pregled novo sestavljeni red, se mi je ljubko nasmejala; zinila je široko in ga spravila v svoj predal. „Pa da mi boš držal ta red, če ne, gorje ti!“ tako ljubezno mi je pripoznala duhomorno delo. Ponižno, brez vidnega upora sem ji pogl-dal v obraz in zdelo se mi je, da sem se ji prodal v sužnost. Trpke sem imel na jeziku, pa molčal sem. —

Vestno sem čuval zapisnike svojih malih in natančno sem izpolnjeval razdeljeni delovni načrt. Da bi je ne razdražil, sem dodal rajši kaj več kakor manj v svojo urno in dnevno razdelitev. Zdalo se mi je prav, da bi bilo dobro tudi ure razdeliti pa sem storil tudi to. Če sem slučajno naletel na kak objekt, ki bi mi služil pri mojem delu to in to uro, pa sem ga vzel, prilepil v za isnik in ga tako izpopolnil. Ko bi ga videli! Čudne objekte imam v tem zapisniku, nekaj in natura, nekaj slikanega, nekaj podobice, izrezanih iz raznih knjig in časopisov. Dogodilo se je celo, ko me je moj mali vprašal, kakšna je bolha, da sem takoj eno poiskal ter jo pokazal paglavcu. V spomin moje natančnosti je ta tudi v dnevnem zapisniku. Ko sem to pripomnil svoji ljubi Ma-i, me je jako pohvalila, rekoč: „Res priznam ti vestnost in pohvalo, a plača za zasluge ti ne odide“.

Čas beži, staram se jaz in moja ljuba Ma-a. Oj, koliko grenkih dni šteje to moje življenje! Mladost uživam v otrocih. Moj Bog, koliko si jih dal! Vsako leto enega ali dva, celo kopo jih imam. Moja stara pa jih sprejema v svoje okrilje kakor koklja piščeta. In jaz?! Da bi ne bilo tega reda in natančnosti! Jaz sem bedna sirota, siromak sam svojega reda. Pišem in pišem, samo da bi ustregel nji.

Njej ustreči, to je umetnost. Vem, da je mnogo žensk, ki jim ni mogoče ustreči, vendar, no, za hip se jih pomiri, moje Ma-e nikoli. Ko se mi je rodil Janez, sva se pričkala cel teden, kako ga naj zapišem. Jaz sem trdil, da je prav Janez, ona Ivan. Ko ji odobrim Ivana, hoče ona Janka. Pri Vinku se nisva mogla zediniti, ali naj bo Vinko ali Vincenc ali Vincencij i. t. d. Pri vsaki besedi je ravs in kavs. Moj Bog, medel od dela in divje gonje za redom in natančnostjo komaj čutim, da imam še glavo. Nikoli ničesar prav ne storim; če zapišem tako, hoče ona drugače; če hočem po njenem, se ji dozdeva, da ni prav, pa hajdi k učenjaku! Povprašuj tu, povprašuj tam, ali je prav Josip: ali Jožef ali Jože. In ta pota, ta skrb samo zaradi reda in natančnosti! Prijela me je jeza, da sem klel, da celo situost sem ji očital. A ona: „Red in natančnost si obljubil; če ne slušaš, povem to gospodarju ali pa celo dedu!“ Ojoj, pogum mi je upadel, milo sem jo pogledal, ugnan sem bil. Obojih se bojim zaradi reda in natančnosti, da, bojim kakor živega ognja. Ponoči se mi sanja o redu in natančnosti in ne baš v prijetnih prikaznih. Časih sanjam, da plezam po divjih skalah, časih, da sem v globokem vodnjaku ter plezam, opiraje se z vsemi štirimi in s hrbtom ob

teljem na čelu ter mu v priznanje zaslug izročili tudi lepo adresno. Za proforskim kolegijem se je poklonil slavljencu v imenu meščanstva kurški župan Nikola Golubjevič in mu izročil v spomin dragoceno zlato uro z inicijali „B. A. B.“ Nadalje so čestitali gospodu profesorju še drugi dostojanstveniki. Profesor Brezovar je bil odlikovan od carja že s petimi redovi.

**** 150.000 srednješolcev ima Avstrija.** Po poročilu naučnega ministrstva o stanju srednjih šol začetkom leta 1910/11 izvidimo: na Nižjem Avstrijskem je 12.611 gimnazijcev (med njimi 391 učenek), Gorenja Avstrija: 2140 gimnazijcev, Solnograško 554, Štajersko 3154, Koroško 1037, Kranjsko 2343, Primorje 3100, Tirolsko s Predarliskim 3910, Češko: nemških 7487 (77 učenek), čeških 10.746 (607 učenek) Morava: nemških 3430, čeških 4980, Šlezija 2384 (češki, nemški in poljski učni jezik), Galicija 35.639 (1781 učenek), Bukovina 5758, Dalmacija 1370. Skupaj vseh gimnazijcev je 100.652. (97.796 učencev in 2856 učenek.) Realcev je: Na Nižjem Avstrijskem 9933, na Gorenjem Avstrijskem 876, Solnograško 340, Štajersko 1821, Koroško 433, Kranjsko 788, Primorje 2061, Tirolsko s Predarliskim 981, Češko: nemških 5288, čeških 10.687, Morava: nemških 4038, čeških 4738, Šlezija 1495, Galicija 4052, Bukovina 753, Dalmacija 688, skupaj 48.922 realcev.

**** Dvoboj med srednješolci.** Iz Ödenburga poročajo 6. t. m., da sta imela dva gimnazijca, in sicer Dezider Simko in Mihael Paulini duel na sablje. Fanta sta se pri neki plesni zabavi sprla zaradi nekega dekleta in sta si zaradi tega napovedala dvoboj. V neki zastavljalnici sta dobila stare sablje, ki so bile čisto zarjavele. Pri dvoboju je bil Simko ranjen, ker je bila pa sablja nesnažna, si je zastrupil kri, in morali so mu odrezati roko.

**** Imenovanje Čeha v naučno ministrstvo.** Praški „Narodni Listy“ poročajo, da je profesor češkega učiteljstva v Pragi, Anton Slana, pozvan v pedagoško-didaktični oddelek ljudskih šol naučnega ministrstva.

Politiški pregled.

*** Klerikalci in laško vseučilišče.** O stališču naših klerikalcev napram laškemu vseučiliščnem vprašanju pišejo „Narodni Listy“: „O klerikalnih Slovencih se zagotavlja, da ostanejo pri svojem odporu proti gladki rešitvi predloge o laški pravni fakulteti v proračunskem odseku. Posluževali se bodo pa taktike, da bodo premagani in da bodo mogli potem svojim volilec navtežiti, da je bil njihov namen onemogočiti rešitev predloge, najboljši, da so pa podlegli premoci večine, pred vsem pa, da jih niso podpirali niti od češke strani, niti od hrvaške strani. Dozdeva se, da je to glavni namen dr. Šustersičeve akcije.“

*** Profesor Masaryk in dreadnoughti.** Dne 4. t. m. se je vršila seja vojnega odseka delegacij, v kateri je govoril kot prvi govornik delegat profesor Masaryk ter ironiziral izvajanja svojih predgovorov, ki so utemeljevali potrebo dreadnoughtov s historičnega stališča. Če se opirajo govorniki na historično stališče, bi morali priznati, da je bil prvi dreadnought Noetova barka, ki pa se je gradila na povelje Gospodovo, naši dreadnoughti pa se grade na povelje železninskega kartela. Napačno je tudi nastopanje avstrijske vlade proti iredentizmu, ki se izraža v oboroževanju proti Italiji. S takim oboroževanjem zbujata vlada ne le v Italiji, marveč v celi Evropi sum in nemir. Tudi sredstvo, ki ga je priporočal delegat dr. Šustersič, je napačno. Proti iredenti v Avstriji se mora nastopati s svobodno in pravično upravo, ne pa z grozilnimi sredstvi. — Gospodarsko in kulturno nazadujemo v naši državi, medtem

kamenje — navzgor — in škripljejo in stokajo moje uboge kosti na postelji. samo radi njene sitnosti za red in natančnost. — Nekega dne se ji je zahotelo, da moram tudi za otroke večji red in natančnost sestaviti. Ukazala je, da mora imeti vsak otrok svoje redno določeno delo, ki se mora upisati, da, celo ocenjevati se mora celo najmanjše pojave dela za vsak dan. V ta namen sem ji moral oskrbeti zopet nove tiskovine, v katerih moram zapisovati vsako delo in gibanje svojih otrok. To ona hoče, češ, da je zveličanje njih duš odvisno od tega vpisovanja. In pišem, kajpada pišem, kaj pa hočem, ali naj se upiram!? ... Saj sem poizkusil; rekel sem ji: „Ljuba moja, jaz mislim, da bi bilo morebiti dovolj, da napišem za vsak teden zapisnik o delu svoje dece.“ To bi jo morali videti, to furijo. Oči je zatisnila, namkremžila obraz, potem pa je pogledala z belino, da me je bilo kar strah in so se mi noge šibile. Mrcina lena, kaj še! Za vsak dan, za vsako uro si mi odgovoren, pa natančno! Veš!“ — „Ali ljuba, kje naj vzamem časa, saj moram vendar poleg vsega tudi učiti in vzgajati otroke!“ — „Tiho, lenuh, nerednež, za učenje in vzgojo otrok je pisanje tedenskega in dnevnega zapisnika najvažnejše delo. Natančnost in red je prvo, potem je šele učenje in vzgoja.“

ko mečemo milijone in milijone za oboroževanje stran. Iz teh ozirov tudi cela zveza čeških poslancev ne more glasovati za ta vojni kredit.

*** Nemška nenastitnost.** Češki deželni šolski svet je sklenil ustanoviti tri češke manjšinske šole. Ta predlog je podpiral tudi namestnik grof Thun. Nemci so hudo „razburjeni“ zaradi najnovejše „krivice“, ki da se jim je zgodila, in „Neue Freie Presse“ pravi, da bi se kaj takega pod namestnikovanjem grofa Coudenhove ne bilo nikdar zgodilo. Nemci so pač nepoboljšljivi! S takimi ljudmi se morajo Čehi pogajati! Ni čuda, da doslej češko-nemška pogajanja niso uspela.

*** Dr. Frank,** „največji“ Hrvat, ima čudne pojme o hrvaško-slovenski kulturni vzajemnosti. Kakor znano, izdajata hrvaška in slovenska „Matica“ vsako leto tudi po eno hrvaško, oziroma slovensko knjigo. A to dr. Franku ni prav; zato hujska v svojem glasilu proti „Hrvatski Matici“. Tako umeva hrvaško-slovensko vzajemnost dr. Frank, čigar političko rovanje proslavlja v svojem strankarskem egoizmu tudi v vrstah S. L. S.

*** Paul Singer,** ravnokar umrli voditelj nemške socialne demokracije, je bil eden najstrožjih marksistov in oboževatelj Bebla. Po svojem poklicu je bil bogat trgovec, a je svoje imetje uporabljal izključno v dobrodelne namene. Financiral je razne dobrodelne zavode in zlasti moško prenočišče, ustanovljeno od berlinske občine. Posebno radodaren je bil napram siromakom. Kakor izboren parlamentarec je užival velik ugled tudi pri nasprotnikih. Njegov pogreb je bil sijajen, udeležilo se ga je vse berlinsko delavstvo, ki bo Singerja gotovo težko pogrešalo. Čast takemu možu!

*** Nova portugalska zastava.** Po dolgih pogajanjih in prepirih je končno določeno, kaka bo zastava portugalske republike. Narodna portugalska zastava je rdeče-zelena. V sredi se nahaja portugalski grb, toda brez krone. Doslej je bila portugalska zastava bele-modra.

*** „Slovanska Enota“ oživiljena.** Kakor trdijo poročila z Dunaja, je prišlo do sporazuma med Čehi in Jugoslavi glede programa, smotrov in postopanja „Slov. Enot“. V novem statutu „Enote“ so jasno zahtevane vse določbe in obveznosti. — Predsedstvo je reprezentanca in izvrševalni organ „Slov. Enot“. Predsedstvo ne more delati nikakih sklepov, obveznih za „Slov. Enot“, razen ako je bila v kakem konkretnem slučaju po obveznih sklepih parlamentarne komisije izrečno pooblaščen v to. — Parlamentarna komisija sestoji iz 21 članov, od katerih odposljuje: 13 enotni češki klub, 4 Slovenski klub, 3 Zveza južnih Slovanov, 1 rusko-narodni klub. Parlamentarna komisija je sklepčna, če je navzoča absolutna večina članov. Sklepa se z enostavno večino glasov. — Sklepi, ki so bili storjeni s tričetrtinsko večino, so brez drugega obvezni za vse v „Slovanski Enoti“ zastopane klube. Izjemo je možno le na nujno prošnjo katerega klubov dovoliti s tričetrtinsko večino.

*** Politiške pravice žensk v Avstriji.** V Avstriji nimajo ženske nič političkih pravic. Zlasti jim je bilo doslej zabranjeno, biti članice političkih društev, ker so jih stavili v isto vrsto z otroki. To se sedaj izpremeni. Današnje socialne razmere silijo ženske ven v življenje. Zapuščati morajo domača ognjišča, da si služijo vsakdanji kruh. Število samostojnih žensk raste vedno bolj. Raste pa tudi med ženskami zanimanje za javna vprašanja in torej tudi za — politiko. Saj so ženske večkrat politično in narodno bolj zavedne, nego moški. Zato odgovarja samo čutu pravičnosti, ako hočejo zastareli § 30. zakon o združevanju odpraviti in tako dati ženskam pravico, biti članice političkih društev.

*** Tolstoj — pisatelj brez pomena!** Tolstoj je pisatelj brez pomena po mnenju — dunajskega krščansko-socialnega mestnega sveta!

Bila sva nekoč dobre volje ali, bolje rečeno, zdelo se mi je, da je ona dobre volje, pa ji rečem: Glej, kako me mučiš, koliko zlatega časa izgubim za nepotrebne stvari, koliko koristnega bi v času nepotrebne pisanja lahko otrokom storil. Bil sem v župnišču. Tam sem videl „Matico“, ki imajo pred njo spoštovanje vsi uradi, in glej, niti tako ni spisana kakor moj dnevni zapisnik in vendar je to knjiga, ki ima tako veljavo, če nisi v nji zapisana, da ti oblasti niti ne pripoznajo, da si bila rojena ... Nehal sem, prestrašil sem se njenega pogleda, kar sikala je in ni mogla k besedi: „Ti suha dlaka, ti hlapec vseh hlapcev, kaj se ti je zahotelo! Ti se primerjaš z gospodi?! V moji navzočnosti še kaj takega misliti ne smeš! Oj, mene nesrečnice! Mislila sem že, da sem ti pregnala liberalnega duha; sedaj vem, da je še Belcebuh v tebi. Takoj jutri k sv. izpovedi! „Dolgo“ boš delal. Grešna grdoba! — Pa na gospode misli! O, moj sveti Bog! Skom se primerja! Napuhnost napuhjena! ...“ In ni bilo miru. Kesal sem se, da sem jo tako razjaril. Molčal sem, pa dihati se nisem upal, jaz ubogi grešnik ...

(Dalje.)

— Liberalna stranka v dunajskem mestnem svetu je namreč predlagala, naj bi imenovali eno ulico z imenom Tolstega ter s tem počastili spomin velikega ruskega pisatelja. Predlog pa je bil odklonjen na podlagi mnenja komisije občinske knjižnice, ki je izjavila, da bi bil Tolstoj pisatelj brez pomena. — To so krščanski socialci!

*** Novi odloki papeža.** Kakor poročajo „Münchener Neueste Nachrichten“, izda papež v kratkem nove odloke. Pri vseh uredništvih klerikalnih listov bodo duhovniški svetovalci, ki bodo nadzorovali urejanje in zabranjevali pristop modernim idejam v liste. Prepoved vodstva in sodelovanja duhovnikov pri gospodarskih podjetjih se ima strogo izvršiti tudi pri Raiffeisenovkah in zadrugah. Duhovniki ne bodo smeli nositi druge obleke kakor sutano in cingulum. V restavracije in v gledališče bodo smeli hoditi le s škofovim dovoljenjem.

Kulturno delo.

+ Upravni odbor „Zveze slovenskih pevskih društev“ je sklenil v svoji zadnji seji med drugim, da dobivajo „Zvezini“ člani še nadalje brezplačno „Zvezino“ glasilo „Pjevačni Vjesnik“; stori se vse potrebno, da se aktivirajo „pevske župe“, pred vsem ljubljanska, tržaška, goriška in štajerska, da se pospeši intenzivno delo. V doseg kar naj-ožjega stika s pevovodji pevskih društev se bo korespondiralo o „Zvezinih“ vprašanjih naravnost s pevovodji ter se jim bo izposloval prost vstop k vzornim ljubljanskim koncertom; obenem se jim povrne del potnih stroškov; pred koncerti naj bi se vršili sestanki pevovodij s predavanji. „Zveza“ pojde nadalje društvom na roke pri sestavi vzporedov ter jim na željo preskrbovala soliste za njihove koncerte. — V Ljubljani se ima ustanoviti arhiv za muzikalije, iz katerega se bodo posojevala društvom proti neznanatni odškodnini note. — Vsako leto se izdajo poročila o glasbeni literaturi; „Zveza“ posreduje skupno naročanje „Novih akordov“. — Preskrbeli se bodo sodelavci pri jugoslovanski enciklopediji, v kolikor se tiče slovenske glasbe. — Društva se pozovejo potom okrožnice na poset „Hlaholove“ slavnosti v Pragi in na sodelovanje v „Zvezini“. — Izmed važnejših internih zadev je omeniti, da je odbor izvolil iz svoje srede ožji odbor, ki upravlja tekoče posle, dalje artistični in organizacijski odsek. Učitelj Pavel Gorup je odložil odbor. Išču, kar se je vzel na znanje. Glasbeno društvo „Ljubljana“ je naznanilo, da se ne smatra „Zvezinim“ članom. — Blagajnikovo poročilo izkazuje o „Zvezinem“ koncertu dne 4. decembra 1910 prebitek v znesku 246 K 25 v.

Učiteljski vestnik.

Učiteljska izobrazba. Službena in stanovska vzgoja.

(Dalje.)

Naša stanovska vzgoja.

1.

Glede stanovske vzgoje imamo sledečo zahtevo:

„Dovolj naj se, da se učiteljski naraščaj svobodno vzgojuje tudi stanovsko in se mu v to svrhu svobodno prireja predavanja o upravi in temeljih posameznih kulturnih, gospodarskih in narodnih institucij ter se ga seznanja z aktualnimi narodnimi vprašanji in aktualnimi vprašanji onih slojev, v katerih delokrogu bo on vbodoče deloval poleg v stanovskih institucijah in stanovskih aktualnih vprašanjih.“

Ta zahteva je plod dejstva, da je naša vzgoja, t. j. vzgoja učiteljskega naraščaja, nepopolna, da je nenarodna — ne mislimo tega z ozirom na učni jezik, ker ne smatramo one vzgoje, ki budi samo narodni čut, za pravo narodno vzgojo, ampak z ozirom na žalostne posledice, ki izvirajo iz te nenarodne vzgoje, da prihaja učiteljski naraščaj iz naših učiteljskih brez smisla za pravo narodno vzgojo; brez smisla za narodno skupnost; brez smisla za organizovanje in praktično vzgojo ljudstva; brez pojma narodnega gospodarstva; brez jasne slike o narodnem položaju in narodnih razmerah; brez smisla in pojma o jugoslovanstvu, o stanovski skupnosti, stanovski politiki, stanovski ekonomiji, brez vpogleda v stanovsko življenje.

Praktično stanovsko slovanstvo mu je tuje; o življenjskih in narodnih vprašanjih je neorientovan; v političkih vprašanjih je neuk; v gospodarskih vprašanjih — nič. Za pisateljevanje, predavanja itd., kar zahteva gotovo njegov položaj, je nesposoben — če se ni sam vzgojil; v stanovskih vprašanjih nekoliko vegetira: Na tako ozki temelj nas postavlja pod današnjimi pogoji vzgoja naših vzgojevališč, na temelj, ki je absolutno nezadovoljiv za pogoj uspešne eksistence.

In zavrnili nas bodo z glasom absolutizma in terorizma kategorično naši zakonodajci, naši takozvani privilegovani „gospodje“, naši vzgojitelji in še celo naši idealni in posebni oni, z materializmom prepojeni tovariši: Saj učitelju vsega tega ni potreba, on naj se ne briga za narod in njega vprašanja, naj se ne briga za

stanovsko skupnost, naj se ne peha za moderna stremjenja; on naj živi lepo vdano zase in naj čepi lepo pri otrocih med štirimi stenami.

O, bridka ironija, blaženi idealizem, ki vidiš krasno sliko in veruješ v nje resničnost! Diesterweg pravi: „Nihče ni res in v resnici učitelj, čigar zanimanja ne obvladajo razmere in delovanje na političkem in socialnem polju. Torej zahtevamo od učitelja živo in živahno zanimanje za te stvari, toda z omejitvijo, da ne trpi njegovo pedagoško delovanje... Sramota učitelju, ki se ne udeležuje na velikih zadevah svojega naroda in na važnih zadevah svoje domovine!“

Vprašamo se le, ali pospešuje udeleževanje učiteljstva pri narodnem delu njega pedagoško delovanje? Odgovor je obširen, a ne težak!

Po našem mnenju to delovanje pospešuje pedagoško delo učitelja, ker si s stiki onih slojev, katerih otroke poučuje, svoje pedagoško delovanje napravi tem plodoviteje in tem uspešnejše. — Seveda, ob današnjih razmerah postane pod temi pogoji učitelj žrtev dobrot, ki jih je namenjen storiti...

Pa pogledajmo si, kaka bi morala biti naša stanovska vzgoja in kaj nam bi morala nuditi?

2.

Stanovska vzgoja bi nas morala v prvi vrsti postaviti na enoten svetovni nazor, na katerem bi temeljila naša pedagogika in na katerega podlagi bi bilo urejeno vse naše stanovsko in narodno delovanje.

3.

V to svrhu bi nam pa morala nuditi vpogled v splošni položaj šolstva in učiteljstva v Avstriji, in to presojevano s stališča svetovnega nazora. Seznaniti bi nas ne imela le s šolskimi zakoni in njega presojo, kakor tudi z našimi zahtevami v tem vprašanju, ampak bi nas morala seznaniti tudi z vsemi naprednimi učiteljskimi organizacijami v Avstriji, presojajoč, kako bi se dalo vse te organizacije strniti v eno mogočno celoto kulturnih delavcev, ki bi se ne organizovali v svrhu narodnega zbližanja, temveč v svrhu pospeševanja napredne misli v šolstvu in učiteljstvu. Potreba si bi bilo postaviti tozadeven program, katerega točke, čeprav ne obile, bi bile vsem skupne in bi temeljile na napredni misli. Menim, da bi nam že stremjenja z ozirom na zahteve pri prenosni državnega zakona, nadalje pri reorganizaciji učiteljske službene pragmatika in zahteve našega gmotnega stališča dale štiri močne točke skupnega programa, pri katerih bi se vsaj z ozirom na udejstvovanje napredne misli lahko zedinili in skupno nastopali. Stremiti bi morali za tem, da se povsod v šoli in pri stanu uveljavljajo napredna načela.

Skratka povedano: Naša stanovska vzgoja bi nas morala seznaniti s splošnimi stremljenji in zahtevami naprednega učiteljstva v Avstriji.

4.

Drugi člen, s katerim bi nas morala naša stanovska vzgoja seznaniti, je zveza vseh slovenskih narodnih učiteljskih društev v Avstriji, t. j. zveza vsega slovenskega naprednega učiteljstva v Avstriji. Ne samo s programom te zveze, ne samo s stremljenji in delom te zveze, seznaniti bi nas morala tudi naša vzgoja s podrobno organizacijo te zveze in z vsemi organizacijami te zveze, ki so kot članice v njej zastopane, ter s tehničnim ustrojem in vodstvom te zveze.

Kakšen je program slovenskega učiteljstva za bodočnost v Avstriji? To vprašanje bi nam morala napraviti naša stanovska vzgoja jasno.

Da je tej zvezi čuvati v šoli, stanu in javnosti slovenski interes, tega nam menda ni potreba poudarjati. Naloga te zveze bi ne bila čuvati le naprednega interesa v zakonodaji pri stanovskih vprašanjih, reformnih vprašanjih učiteljskih in vseh drugih šolo in stan zadevajajočih vprašanjih, temveč čuvati tudi slovensko-narodni interes. V takih in pri takih točkah bi korakali sami ali bi se pa kompromisno združevali. Da je velika naloga te organizacije zediniti vse slovensko napredno učiteljstvo za en skupni občevelni jezik, katerega priučitev bi morale z jezikovnimi tečaji pospeševati vse podrejene organizacije tega niti ne poudarjamo. Saj bi bil ta občevelni jezik predpogoj in temelj vsemu uspešnemu nadaljnjemu delovanju in napredovanju te organizacije.

Govoriti o nadaljnjih smotrih te organizacije ni naš namen, ker ni časa danes določiti program in bodoče delo slovenske učiteljske organizacije, temveč nam bi morala to nuditi naša nadaljna stanovska vzgoja.

5.

Še bolj natančno bi nas pa morala naša stanovska vzgoja seznanjati s stremljenji splošno jugoslovanskega učiteljstva.

V ta namen bi nas morala natančno seznaniti s položajem vsega jugoslovanskega učiteljstva, t. j. s položajem, organizacijo, šolstvom itd. jugoslovanskega učiteljstva posameznih jugoslovanskih narodov. Proučavati bi morali položaj in potem tega se vzgajati in študirati, kako bi prišli do skupne organizacije jugoslovanskega naprednega učiteljstva na

enotnem programu v okviru splošno slovenske organizacije.

Ta program bi bil pa dokaj obširen, zakaj tu nimamo le skupnosti v šolskih in stanovskih vprašanjih, temveč nam skupne točke nudi tudi naš narodno-prosvetni program, na katerega podlagi bi se tudi lahko obenem organizovali.

Propad, ki nas loči danes v tem oziru, je žalostna slika za našo bodočnost in nam predočuje ogromno delo, ki nas čaka v bližnji bodočnosti.

6.

Tako prehajamo končno k onemu delu, s katerim bi nas morala naša stanovska vzgoja najnatančneje seznaniti, to je s programom celokupnega naprednega slovenskega učiteljstva. Najnatančneje bi moral vsak napredni slovenski učitelj poznati program, na katerega temelju je organizovano slovensko napredno učiteljstvo.

Vsak učitelj bi moral biti svest si vsake posamezne točke tega programa, za to ne bi zadoščalo, da se te točke le splošno poudarja, temveč bi bilo potreba te točke vsestransko obravnavati in jih končno fiksirati. Program bi moral biti jasn in bi se razširjal in izpreminjal s časom in razvojem organizacije.

Natančno bi se moralo proučiti našo taktiko o stanovski politiki v narodu in izven njega. Stanovska politika je ona pastorka naše stanovske vzgoje danes, zaradi katere se nahaja danes slovensko učiteljstvo v tako misernem stanju; zato je potreba v stanovski politiki jasnih pojmov in smotrov.

In ta naša stanovska politika bi temeljila na našem narodno-prosvetnem delu in čim močnejše bi bilo to, tem uspešnejša bi bila naša stanovska politika po načelu: "Politika mora temeljiti na kulturi!"

Torej ni dovolj, da nas naša vzgoja seznanja samo z odlomki našega prosvetno-narodnega dela, temveč nas mora natanko seznaniti z našim narodnim programom in z našimi narodno-prosvetnimi smotri.

Pravo podlago vsem tem načelom bi pa dal naš stanovski program, ki mora biti prikrojen vsem tem zahtevam in katerega uresničuje in izvršuje naša stanovska organizacija.

(Dalje.)

Kranjske vesti.

—r— **Zakon o šolskem nadzorstvu**, kakor ga je sprejel dež. zbor s klerikalnimi glasovi ni dobil najvišje sankcije. Klerikalci torej vendar še niso vsega mogočni.

—r— **V Litiji** začno prihodnje pomlad graditi novo šolsko poslopje.

—r— **Odlikovanje**. Tov. Janko Škrbinec, nadučitelj v Višnji Gori, je odlikovan z zlatim križcem za zasluge.

—r— **Na meščanski šoli v Postojni** se je vršil dne 5. februarja t. l. roditeljski sestanek, pri katerem je predaval ravnatelj J. Brinar o vprašanju "Katere ugodnosti za praktično življenje daje meščanska šola?" Primerjajoč učni načrt nižjih razredov srednjih šol z učenim načrtom meščanske šole, je dokazoval predavatelj, da daje meščanska šola za praktično življenje potrebno znanje, ki je povsem zaključeno in za uporabo zaokroženo. Osebito obrtni in trgovski stan dobivata v meščanski šoli vse vednosti, ki se v današnjih časih zahtevajo od rokodelca in trgovca. Absolventom meščanske šole pa je odprta pot tudi v razne višje strokovne, obrtne in trgovske šole. Govornik je tudi poudarjal, kolike vzgojne vrednosti je dejstvo, ako ostanejo sinovi do 14. ali 15. leta svoje starosti v domači hiši, kjer ni tolike nevarnosti, da zaidejo na napačno pot. Ker se zadnji čas splošno opazuje, kako rapidno narašča število učencev na srednjih šolah, bi bilo pač najresnejše premišljevali, ali bi ne kazalo gimnazij in realk razbremeniti z meščanskimi šolami, ki bi vrhutega še skrbele za naraščaj inteligentnega srednjega stanu, ki je za vsak narod največjega socialnega pomena. — Za tem aktualnim predavanjem se je navzočim roditeljem s skioptičnimi slikami razkazovalo, kako se prirejajo iz raznih sirovin človeška oblačila. Posebno poučeno so bile slike o pridobivanju tkaninskih vlaken iz bombaževca, lanu, konoplje, jute, banane, kokosove palme ter o prirejanju tkanin iz volne raznih pasmin ovac, koz, velblodov in svilnega preleca. — Z razgovorom o napredku in vedenju posameznih učencev se je zaključil ta lepo uspeši roditeljski sestanek.

—r— **Iz Preserja** nam poročajo: Dne 29. januarja 1911 smo imeli tu drugi roditeljski sestanek. Otvoril ga je tov. A. Korbar s primernim pozdravom in nagovorom na zbrane žene in dekleta. Šolska soba I. razreda je bila nabito polna poslušalk. Nato je predavala tov. Dragica Medičeva o temi: "Žena gospodinja". — Lastnosti dobre žene-gospodinje so: 1. da je pridna, 2. redoljubna, 3. snažna, 4. varčna, 5. miroljubna, 6. gostoljubna in 7. rodoljubna. — Poudarjala je zlasti snago pri šol. otrocih ter izvajala, da naj matere in starejše hčere skrbje za snago v hiši in snago pri šoloobiskujočih otrocih. Vse poslušalke so z napeto pozornostjo poslušale temeljito razpravo tov. Medičeve in se ji koncem govora najresnejše zahvaljevale za podane nauke; da bi kmalu zopet priredili slični sestanek. Po končanem sestanku je povabila tov. Medičeva žene in dekleta v svoje čedno urejeno stanovanje ter jim razkazala vzorce žen. roč. del.

—r— **Podpora železniškega ministrstva šulferajnskim šolam na Kranjskem**. Vest "Slov. Naroda", da je nakazalo železniško ministrstvo šulferajnski šoli v Spodnji Šiški 500 K, šulferajnski šoli na Jesenicah pa 1500 K podpore, je v vseh slovanskih krogih zbudila veliko senzacijo. Praški "Narodni Listy" poudarjajo, da je nujno potrebno, da železniški minister dr. Glombinski pojasni, ali datira podpora, nakazana šulferajnskim šolam še iz časa ministrovanja gospoda Wrbe, ali pada še v čas, ko je bil on — dr. Glombinski — železniški minister. — Dotični odlok je datiran z dne 17. januarja t. l. in nosi štev. 183/II/2, torej pada v čas ministrovanja dr. Glombinskega. "Narodni Listy" pravijo, da se gmotna sredstva železniškega ministrstva pod nobenim pogojem ne smejo uporabljati za podporo nemškim, najmanj pa šulferajnskim šolam.

Štajerske vesti.

—š— **Osebnost**. Učitelj Ivan Kramar na Vranskem je imenovan za nadučitelja in šol. voditelja istotam.

—š— **Društvo "Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks"**. Od odbora smo prejeli: Ko smo "U. T." odposlali naznanilo o 87. smrtnem slučaju (Ana Eigenbauerjeva), smo prejeli poročilo, da je v l. 1910. umrl še en član. To je Ivan Spritzei, nadučitelj pri Sv. Margareti (umrl dne 13. decembra 1910). — Letos imamo zaznamovati ta dva smrtne slučaja: Herman Richter, umrl dne 26. januarja, Matija Sturm, umrl 7. februarja. — Za 80.—90. smrtni slučaj je plačati znesek po 6 kron, ki ga je vpsolati najpozneje do konca aprila 1911.

—š— **Nemška štaj. učiteljska zveza** izjavlja v zadnji številki svojega glasila, da ni niti vodstvo niti kateri član vodstva spisal onih žaljivih psovov na slovenske mladeniče. Zatrjuje, da ji je prišlo gradivo iz političke strani. Mi smo prepričani, da so kaj takega zmorni spisati le spodnještajski vsenemški renegati. Vodstvo "Zveze" je pa vsaj sokrivo toliko, da ni preprečilo razpošiljanja.

—š— **Učiteljstvo za šmarski okraj** ima svojo uradno okrajno konferenco dne 28. junija 1911 v Šmarju pri Jelšah. Na razgovoru so sledeča vprašanja: 1. Kako naj se vrše domače učiteljske konference, da ustrezajo svojemu namenu; glavni refer. Josip Dobnik. 2. Šolska knjižnica in nje praktična uporaba; glavni refer. Pavel Flerš. 3. Katere linature iz normalne zbirke šolskih zvezkov je uvesti za posamezna šolska leta; glavni refer. Josip Purkhart.

—š— **Okrajna učiteljska konferenca za celjski okraj** bo letos 24. junija. Na dnevnem redu so vprašanja: 1. Gostitev častiljnost pri otrocih; glavni refer. E. Slane. 2. Navajanje otrok k varčnosti; glavni refer. K. Kveder. 3. Določitev zvezkov, oziroma liniatur za posamezna šolska leta; glavni refer. E. Ekl. Stavil se bo tudi samostojni predlog, da naj zakonodajna oblast pri event. prenosni ljudskošolskega zakona zasliši tudi mnenje učiteljstva. Želeli je, da stavijo ta predlog tudi druge učiteljske konference.

—š— **"Slovensko štajersko učiteljstvo"** je naslov članka, ki ga objavlja v "Slogi" župnik F. S. Šegula. Svoja izvajanja zaključuje: 1. Državnopravno stališče učiteljstva določujejo veljavne postavbe. O tem torej nisem hotel govoriti. — Ali kot ud narodnega telesa se mora naše štajersko učiteljstvo smatrati kot za duhovništvom najvažnejši kulturni faktor. — 2. Zato ljudskemu učiteljstvu pristojni po vsej pravici vedno eden naših mandatov v deželnem zboru. — 3. Naše učiteljstvo se navzlic svojemu vzvišenemu poklicu ne sme javno zasmehovati, prestopki ali zločini pojedincev se ne smejo priplejati na celi stan in hudobije učiteljev drugih dežel (Ferrer itd.) se ne smejo naložiti našim, tudi — s samim namigavanjem ne! — 4. Se jim mora privoščiti toliko plače in dohodkov, da bodo mogli sami sebe in svoje rodbine dostojno preživeti. Saj tudi oni verujejo besedam Odršenikovim, ki je rekel: "Delavec je svojega plačila vredn!" (Evangel. Lukež. 10, 7.)

—š— **Deželni zdravstveni svet**. Za predsednika c. kr. zdravstvenega sveta je izvoljen za poslovno dobo 1911—1913 vseučilišni prof. dr. Julij Kratter, podpredsednikom pa predsednik štajerske zdravniške zbornice dr. Albin Schlömacher.

—š— **Največji trg na Štajerskem** je Mürzschlag, ki ima po zadnjem ljudskem štetju 6184 prebivalcev.

Goriške vesti.

—g— **Z Goriškega** nam pišejo: Nekateri so razširili vest, da se je vršil v Zgornji Branici prepir in celo pretep ter da je bil pri tem ranjen neki učitelj. — V resnici ni bilo ne prepira, tem manj pretepa. — Dotičnemu

učitelju je izpodrsnilo na olupku jabolka, ko je hotel vstati in je zadel po nesreči ob rob bližnje mize ter se je pri tem nekoliko poškodoval. Navzoči so bili Tržačani, in sicer nekaj uradnikov ter trije učitelji, ki so se zabavali v popolnem prijateljskem soglasju.

—g— **V nemškem jeziku** pisana izpričevala so dobili učenci slovenske in laške paralelke (I. razred) goriške gimnazije. Čudno pač! Pričakujemo, da dobijo prihodnjič izpričevala v materinem jeziku. Za vsak košček pravice se moramo posebe Slovenci boriti.

—g— **"Novi Čas"** mora dobro poznati člane kat. izobraževalnih društev. V svoji peti številki z dne 3. februarja t. l. piše pod naslovom "Skioptična predavanja": "Iz prakse se ta-le nauk. Skioptične slike se delajo v temni sobi. Dobro pazite, da ima ženski spol svojo stran, moški svojo. Nekje so se dogodile neljubne stvari." Lepo izpričevalo je dalo glasilo Slovenske krščanske socialne zveze članom izobraževalnih, orlovskih, Marijinih društev. Jih že mora dobro poznati!

—g— **Glasbeno-zabavni večer slovenskih učiteljskihnikov v Gorici**. Odkar so v Gorici, se gibljejo slovenski učiteljskičniki, da jih je veselje videti. V "Trgovskem domu" so priredili glasbeno-zabavni večer, ki je uspel v vsakem oziru jako dobro. Na vzporedu je bilo 6. točk, med njimi Auber: Fra Diavolo, ouvertura za orkester, Aljažev moški zbor "Na dan" z baritonskim solom, Schubertovi "Moments Musicaux", Ipavčev moški zbor "Na Presernovem domu" in druge, kar so izvedli učiteljskičniki precizno ob splošnem odobravanju mnogoštevilnega navzočega občinstva. Po vzporedu je bila prosta zabava in ples. Vse se je izvršilo v najlepšem redu. Ves čisti dobiček dobi potrebna "Dijaška kuhinja". Prireditelj je bila res lepa. Vsa čast učiteljski mladini!

—g— **Grof Attems pride v Trst**? O dvornem svetniku grafu Attems, voditelju okrajnega glavarstva v Gorici, govore, da bo imenovan za namestnišvenega podpredsednika v Trstu. Njegov naslednik bi bil sedanji okrajni glavar, namestnišveni svetnik Rebec.

Istrske vesti.

—i— **Otvoritev Družbine šole v Miljskem hribu**. Od Sv. Barbare pišejo: Bil je res slavnosten dan — pravi praznik! Bil je krasen zimski dan predminole nedelje. Že ob 6. uri zjutraj so strelji iz topičev naznanjali nam in sosedom iz bližnje vasi, da se pripravljva važen dogodek, kakršnega še nismo doživeli v Miljskem hribu. Otvorili smo prvo slovensko šolo po zaslugi narodne požrtvovalnosti. Ob 8. uri in pol zjutraj so se zbrali vaščani v bližini šolskega poslopja in postavili visok drog v narodnih barvah, ki naj stoji v spomin na blagoslovljenje slovenske šole. Na drugo so razvesili trobojnico ob streljanju iz topičev. — Došlo je tudi mnogo naših sosedov. Prišla sta deželna poslanca Pangere in Valentič in z njima učitelj iz Sp. Škofije, tov. Bertok. Ob 10. uri se je zbrala šolska mladina pod vodstvom učitelja Kerkoča, ki je z godbo na čelu odšla v cerkev. Po maši smo šli v izprevedu do šolskega poslopja, kjer je g. Martelane izvršil blagoslovljenje. Ob tem činu so stari in mladi rosile oči od preserčne radosti. Po blagoslovljenju je deželni poslanec Valentič izustil krasen govor, v katerem je označal pomen današnjega slavlja. Po govoru je zasvirala godba, ob katere zvokih smo se podali v gostilno Koroščevo, kjer se je slavnost nadaljevala. Popoldne sta stopila na oder posl. Pangere in Valentič, kjer sta proslavljala delovanje družbe Cirila in Metoda in vzpodbujala k ustanovitvi podružnice. Vpisalo se je takoj 64 članov. Slavili smo ta dan z željo, da bi ustanovljena šola dobila skoro vrstnico v našem Hribu, da tudi tu zasije luč narodne omike in zavednosti — luč, ki naj nas dovede do boljše narodne bodočnosti! Česar nismo uživali mi, naj uživajo naši nasledniki, da se tem laglje otresejo tujinskega jarma, v katerem smo trpeli mi do danes.

Tržaške vesti.

—t— **Slovenski občevalni jezik v Trstu je prijavilo nad sedemdesettisoč oseb**. Seveda so na tržaškem magistratu zaradi tega vsi iz sebe. Magistratovi organi hodijo sedaj okolo Slovencev, rekoč, da morajo torej napraviti pole, ki jih naj podpišejo. Tako bi radi ujeli kolikor le mogoče Slovencev, ki bi jim napisali v pole seveda laški občevalni jezik. Gotovo pa je, da izkažejo mnogo tisoč manj Slovencev v Trstu kot jih je v resnici, če ostane v veljavi od magistratovih organov izvedena "revizija" ter če ne poseže vmes vlada, da pomaga pravici in resnici do veljave.

—t— **Tržaški Srbi** si otvorijo svoj srbski otroški vrtec.

—t— **Slovenski pouk na državnih šolah na Lipskem trgu**. V "Edinosti" čitamo, da je s 1. januarjem prevzel ta pouk za to imenovani redni učitelj. A še danes se niso vsi otroci, obiskujoči te zavode, priglasi k temu pouku. Nekateri pa še nadaljujejo z

obiskovanjem italijanskega pouka. Sicer je dano roditeljem na svobodo, da se odločijo za ta ali oni deželni jezik. Ker se pa ni še nikdar pripetilo, da bi se bil otrok italijanskih staršev prijavil k obisku slovenskega pouka, zakaj pa mora ravno slovenski otrok delati to izjemo? Pa vendar bi našim staršem svetovali, naj bi se njihovim otroci izpopolnili v materinem jeziku in naj bi se ne zadovoljevali, češ, saj govorimo slovenski doma! To je vse hvale in časti vredno, a istotako potrebno je, da se otrok že v spodnjih razredih utrdi v slovniških pravilih, se nauči govoriti v pravilnem jeziku ter se tako ugotovi v materinščini. To je tem laglje, ker Slovincu ni težko priučiti se tudi drugemu deželnemu jeziku, ki si ga otroci že po občevanju z drugimi prisvajajo toliko, kolikor je potrebno za posredovanje, in se potem, ko so odrasli, še izpopolnijo v njem. Če pa slovenski jezik zanemarjajo v prvi mladosti in se ne vpisujejo v spodnji oddelek, jih potem ni možno sprejemati v višjih razredih, ker se ta pouk deli po posameznih razredih in ne po oddelkih. Tedaj mora deček (deklica) imeti izobrazbe, primerne razredu, ki ga obiskuje — če ne, zaostaja. In ta otrok je čisto v oviro vsemu pouku, pa tudi on sam izgublja veselje, ker ne more napredovati enako drugim in tekmovali z njimi. Kaj je posledica temu? Da tak otrok, ko zapušča šolo, ne zna prav ne enega ne drugega jezika, kar mu je potem v praktičnem življenju neizmerno v škodo. — Zategadelj še enkrat opozarjamo slovenske starše in njihove otroke — če so jih tudi vpisali kakor nemške — naj jih vpišejo k slovenskemu pouku! Sami se morate pobrigati, ker sedaj ni več razrednih učiteljev slovenskih, kakor so bili nekdanj, ki so slovenske otroke opozarjali na ta pouk. Če se starši ne bodo sami brigali za slovenski pouk, se gotovo tudi učitelj — tujec ne bo ogreval zanj. Otroci pa tudi ne, ker tem je navadno ljubše, ako jim ni treba k pouku. Ko torej vidimo nenaklonjenost in nerazpoloženje za ta pouk, se morate starši pobrigati, da ne bo vaša deca nečastna izjema spriči otrok italijanske narodnosti, ki vsi obiskujejo pouk v materinem jeziku in z njimi tudi veliko Nemcev, sposobnih za ta pouk. Iz tega razvidite, da je pouk v slovenščini našim otrokom potreben in da jim bo pozneje veliko koristil. Pride gotovo čas, ko vam bodo otroci hvaležni, če ste jih vzgojili njim v prid in domovini na korist.

—t— **Slovenska trgovska šola v Trstu**, ki so jo otvorili brez hrupa in posebnih slovesnosti oktobra minulega leta, je ravnokar zaključila svoj prvi tečaj z dobrim uspehom. Zavod je osnovan na podlagi nižjih ali dvorazrednih trgovskih šol. Sicer so razmere v prvem obmorskem tržišču take, da bi bilo za narodno gospodarstvo ter trgovstvo Slovencev in sploh Jugoslovancev velike važnosti, če bi imeli v Trstu višjo trgovsko šolo ali akademijo; vendar moramo zidati s sredstvi, ki so nam na razpolago, zato pa sigurno in stalnim ozirom na omenjeni višji smoter. Da se je imenovani zavod sploh mogel ustanoviti, gre zasluga Tržaški posojilnici in hranilnici, Trgovsko-obrtni zadrugi v Trstu in pa Jadranski banki. Šola ima letos pripravljeni tečaj in prvi letnik; za prihodnje leto pa se izpopolni z drugim letnikom in otvori večerne tečaje za trgovske in obrtne vajence ter ob potrebi primerne tečaje za že praktično delujoče trgovce. Ker je zavod tako osnovan, da odgovarja trgovskim in obrtnim potrebam tržaškim in s tem jugoslovanskim sploh, zlasti kar se tiče učenja jezikov, in nudijo pristanišče ter velika trgovska in obrtniška podjetja gojencem priliko, da si pridobi poleg teorije tudi praktično znanje o najrazličnejših strokah, ni dvoma, da je mlademu zavodu zasigurana najlepša bodočnost. Saj so ravno tu dani najugodnejši pogoji slovenskemu, jugoslovanskemu trgovskemu naraščanju, da si izpopolni in razširi znanje, ki si ga je že nabral na drugih šolah.

Koroške vesti.

—o— **Imenovanje učiteljev**. V svoji seji dne 27. januarja je imenoval deželni šolski svet za učitelja v Irše Franca Schwarzlerja, premeščeni pa so bili učitelji Franc Klingar iz Brda v Brnco, Ivan Huss iz Pastrice v Sv. Marjetu v Rožni dolini in Ivan Matschiling iz Karnburga v Brdo.

—o— **Za kačje glave**. Koroški deželni odbor bo plačal letos za vsako glavo strupene kače 1 K nagrade. Glave je treba poslati še sveže na občinski urad, ki jih pošlje potem deželnemu odboru v Celovec. Nagrade se izplačajo potem v mesecu decembru.

—o— **Deželna kmetijska šola**. Na posestvu grofa Kristalnika v Srednjih Trušnjah v občini Vajenberg bodo napravili, kakor govorijo, deželno kmetijsko šolo za Spodnje Koroško, ki bi se morala začeti že v jeseni. Vse priprave za ureditev bodo stale okroglo sto in trideset tisoč kron.

Naznanilo.

Poverjenikom in članom "Slovenske Šolske Matice" naznanjamo, da dobi vsak društvenik za l. 1910. četrto knjig, in sicer: I. Letopis, X. zv. 2. L. Lavtar: Posebno ukoslovje računanja v ljudski šoli. 3. Vales Alfonz: Ke-

mični polizkusi s preprostimi sredstvi. 4. Dr. Lj. Pivko: Zgodovina Slovencev, 2. snopič. (Glej Letopis, str. 237! Knjige, ki so navedene v „naznanilu“ na zadnji strani Letopisa, je tiskarski škrt zametel; te niso prave in število knjig je napačno.)

Splošni vestnik.

Cirkovce na Dr. p. Okrajni šolski svet v Ptuj je izrekel načelniku tukajšnjega kraj. šol. sveta g. Jakobu Baklanu priznanje in pohvalo za njegovo šoli prijazno delovanje in za njegove posebne zasluge povodom razširjave tukajšnje šole v 6. razrednico in okusne prenovitve celega šolskega poslopa.

Slavje priredi akad. tehn. društvo „Triglav“ v Gradcu povodom svoje petinadestletnice dne 19. februarja 1911 v Ljubljani.

Za drugo češko vseučilišče. Dne 12. t. m. so se vršile v Brnu in drugih mestih Moravskega velike manifestacije za ustanovitev češkega vseučilišča v Brnu.

Čehi na Gorenjem Avstrijskem. Na včerajšnjem obnem zboru nemškega „Volksbunda“ v Lincu je deželni poslanec Langoth govoril o narodnostnih razmerah na Gorenjem Avstrijskem. Rekel je da so v zadnjih letih nakupili Čehi nad sto kmetij za skupno vsoto 2 milijonov kron. V Lincu je hotela družba Komenskega ustanoviti češko šolo, kar da so pa Nemci preprečili.

Dunajski učitelji proti dr. Kramaru. Dunajski učitelji so imeli shod, na katerem so protestirali proti napadom od strani dr. Kramara, ki je v državnem zboru rekel, da so dunajski učitelji kakor revizorji pri ljudskem štetju vršili nasilja napram Čehom. Sklenili so na shodu sledečo resolucijo: „Zbrani dunajski učitelji odklanjajo z ogorčenjem žaljenja, ki jih je izrekel dr. Kramar v državnem zboru na račun učiteljstva. Shod izjavlja, da stojita previsoko stanovska čast in zavest izpolnjene dolžnosti, da bi mogli biti ponižani po ravno tako neopravičenih, kakor zlobnih izjavah češkega ljudskega zastopnika. Dunaj je nemško mesto in najsvetejša dolžnost dunajskega učitelja je, da je nemški in da vzgaja dunajsko mladino v nemško-narodnem smislu.“

Občni zbor „Slovenskega osrednjega čebelarstva“ za Kranjsko, Štajersko, Korosko in Primorsko je bil na Srečnico v „Mestnem Domu“. Vkljub hudemu mrazu je prišlo na občni zbor nad 60 članov iz raznih krajev. Iz poročila tajnikovega je razvidno, da je društvo šlo 718 rednih in 2 častna člana. Odbor je imel 12 sej. Predavanji je odbor priredil 25, poleg tega pa še dvadnevni tečaj za začetnike v Ilirski Bistrici in enodnevni tečaj v Kamniku. Podružnice je na Kranjskem 18, na Koroskem 2 in na Primorskem 1. Opazovalnih postaj je bilo 8. Društvo je podpiralo podružnice ter razdelilo 98 eksportnih panjev med svoje člane. Po posredovanju odbora dobi društvo 28 stotov brezdatnega sladkorja za čebelno pitanje. Iz blagajniškega poročila posnamemo, da je društvo imelo 5805 K 83 v dohodkov in 5557 K 78 v stroških. V poštini hranilnici pa je bilo 1787 K 48 v dohodkov in 1608 K 29 v stroških. Skupno imetje znaša 1732 K 56 v. — Prdsednikom je bil zopet izvoljen tov. Fran Črnagol; podpredsednikom Anton Žnidaršič; odbornikom pa: Anton Verbič, tov. Petrič Ivan, tov. Likozar Anton, Sallath Nikolaj, Zirkelbach Hinko. Odbornikom namestnika Strgar Ivan in Markl Anton. Revizorjem pa sta bila izvoljena I. N. Babnik in tov. Avgust Korbar. Po volitvi odbora je predaval urednik „Slov. Čebelarja“ tov. Fran Rojina o kakovosti in razpošiljanju matice tov. Toman o reklami za kranjsko čebelo v Ameriki, profesor Verbič o sladkorju. Občni zbor sklene, da se priredi enodnevni čebelarški tečaj letos v Bitovjah pri Bohinjski Bistrici. Na predlog g. Strgarja so bili sprejeti trije predlogi: 1. Prosi se železniško ministvo za znižanje osebnih vožnjih cen pri prepiranju čebel v pašo, in ako je v vlaku čez 50 panjev, tudi za pomočnika. 2. Orednje društvo razdeli brezplačno vsaki podružnici po 1 originalni kranjski panj za vzorec po katerem bi se ravnali čebelarji pri izdelovanju panjev ter pri prodaji in nakupu čebel. 3. Društvo naj prekrbi etikete za med, ki naj bi nosile društveno ime. Občni zbor sklene, da se da denarno podporo „Slovenskemu spodnjestajrskemu čebelarstvu“ za prireditve razstave leta 1912., ko praznuje dvestoletnico svojega obstanka. — Ob 12. uri zaključil prdsednik občni zbor. Kakor je videti, opravljajo v tem društvu zopet učitelji glavno delo.

Slovenske stolice na češkem vseučilišču v Pragi. Pri rektorju češkega vseučilišča je bila deputacija slovenskih visokošolcev, da sliši njegovo mnenje glede eventualne ustanovitve slovenskih stolice na češkem vseučilišču. Rekel je, da je on naklonjen taki ustanovitvi, senat pa se bo bavil s tem vprašanjem v kratkem, in na to jim naznani sklepe.

Število Čehov v Budimpešti. V ogrski prestolnici živi okoli 100.000 Čehov, ki imajo širi društva. Čehi so si šle v zadnjih letih začeli snovati društva, in po teh društvi so prišli v stik z drugimi Slovani. tako v prvi vrsti s Slovaki, ki so jim najbližji. Slovaki imajo tudi več društev v Budimpešti.

Pametni nakup blaga iz tkanin. Ni vsakomu znano, da se modno blago volunega, posebno plesnega blaga, modnega barhenta in flanel za krila, zefira za srajce, damast, brisače, robei, platenih in bombaževih najbolj dobi pri nas. Posebno imamo krasno izbiro za neveste. Kadar potrebujete kaj takega, obrnite se naravnost na izvozni dom V. J. Havliček in brat, kopališče Podčrady (Kr. Češka), ki vam pri sklicevanju na naš list pošlje franko in gratis zbirko vzorcev za plesne in zimske toalete. Opozarjamo, da je ta trdka solidno češko podjetje in jo najtopleje priporočamo.

(2)

Zahajajte samo v lokale, kjer imajo na razpolago naš list!

Iz slovanskih pokrajin.

O Analfabetški tečaj v Ječi. Predsednik okrožnega sodišča v Mostaru je dosegel, da v tamošnji Ječi prirejejo za kaznjence analfabetske tečaje. V prvem tečaju se je 12 kaznjencev naučilo brati in pisati. Za tiste, ki so le nekoliko pismeni, prirejejo posebne tečaje. Poučujejo prostovoljno učitelji in učiteljice.

O Hrvaški umetniki in mednarodna umetniška razstava v Rimu. Oddelni predstojnik za uk in bogocastje dr. Milan Amruš je lansko leto v hrvaškem saboru obljubil, da bo Hrvaška dobila na mednarodni umetniški razstavi v Rimu svoj poseben paviljon. Ta obljuba pa je bila zgolj obljuba, zakaj Hrvaška ne dobi na razstavi svojega paviljona, da ogrska vlada je celo odbila zahtevo, da bi se hrvaški umetnikom odkazala v madžarskem paviljonu posebna soba za razstavo njihovih umotvorov. Z ozirom na to je del hrvaških umetnikov sklenil, da se mednarodne razstave v Rimu sploh ne udeležijo, ostali hrvaški umetniki na čelu jim kipar Meštrovič pa so se odločili, da bodo razstavili svoje umotvore v paviljonu kraljevine Srbije.

O Mestno knjižnico in čitalnico je otvorila mestna občina Karlovec. Uporaba je za vse sloje popolnoma prosta in brezplačna. Svoj čas je bil Karlovec poleg Zagreba glavno torišče hrvaških književnosti, kjer so tiskali mnogo knjig in spisov. Občina bo v svoji knjižnici izkušala zbrati zlasti te in jih ohraniti kulturni zgodovini Hrvaške.

O Bosansko-hercegovaška mesta štejejo brez vojaštva: Sarajevo 51.949 duš, in sicer 18.462 mohamedancev, 17.994 katolikov, 8355 pravoslavni, 6436 Židov in 703 drugih veroizpovedanj. Hiš je 6874. — Mostar 16.369, Banialuka 14.900, Tuzla 12.368, Travnik 6681 in Bihać 6209 civilnih oseb.

Razgled po šolskem svetu.

— **Mednarodna zveza dijakov.** V Beogradu se mudi Angleškinja g. Rut Roose, tajnica krščanske federacije vseučiliških dijakov, in dela na to, da bi tudi srbski dijaki stopili v to mednarodno zvezo, ki ni politiska. V to zvezo so stopili do sedaj dijaki iz Amerike, Kanade, Avstralije, Belgije, Holandije, Švice, Kitajske, Koreje, Francoske, Italije, Nemčije, Indije, Cjilona, Japonske, Skandinavije in Afrike. Srbija je 36. država, v katero je prišla gosipa na svojem agitacijskem potu.

Visoka šola na Kavkazu. Ze dlje časa govore v ruskih merodajnih krogih in v ruskih časopisih o potrebi ustanovitve visoke šole na Kavkazu. Ta velika dežela z 9 mil. prebivalstva in obenem bogata z neizčrpnim mineralnim bogastvom, bi potrebovala za svoj normalni kulturni razvoj pred vsem visoke šole, kake ni bilo dosedaj na Kavkazu. Brez uspeha so pozivljali rusko vlado, da tozadevno kaj stori, vlada se je pa vedno izgovarjala, da ni denarja. Zato so se že leta 1906 vršili javni ljudski shodi za ustanovitev vseučilišča na Kavkazu. Omenjeni shodi so dosegli vsaj to, da se danes že resno pripravljajo na ustanovitev vseučilišča v Tiflisu. To vseučilišče bo imelo začasno samo juridično, filozofično in matematično fakulteto. Izvršitev vsega načrta je prevzel mestni svet v Tiflisu.

— **Italijanska fakulteta.** Na svojem shodu so laški študentje na Dunaju sprejeli resolucijo: „Italijanski študentje stoje še vedno na stališču, da je le ustanovitev cele univerze v Trstu popolna rešitev italijanskega vprašanja. Zato bomo neutrudljivo nadaljevali svoj boj, dokler ne dosežemo svojega smotra. Provizorična ustanovitev italijanske fakultete na Dunaju je samo restitucija one posesti, ki jo imamo v Inomostu.“ Italijanski študentje opozarjajo, da je parlamentna večina že bila za Trst in da morajo poslanci pri drugem in tretjem čitanju stati na tem, da dosežejo, še preden bo sprejem, univerzo v Trstu.

— **Nemška akademija umetnosti v Rimu.** Iz Berlina poročajo, da je tajni svetnik Arnholt poklonil berlinski akademiji pol milijona mark za nakup velikega zemljišča v Rimu, kjer zgradijo nemško akademijo umetnosti.

— **Srbske šole na Turškem.** Mladoturške oblasti so zaprle vse srbske šole v Stari Srbiji in Macedoniji. Turška vlada namreč zahteva, da morajo vsi učitelji in profesorji dati potrditi svoje diplome pri posameznih državnih oblastih, kjer se šole nahajajo in je na ta način poteptala vse privilegije srbskega naroda. Tamkajšnje srbske šole so namreč popolnoma avtonomne in izključno pod nadzorstvom metropolitov, ki so glede narodnih zahtev popolnoma solidarni. Ker okrajne turške oblasti še vedno očujejo odnehati od svojih zahtev, sta dva srbska poslanca v parlamentu vložila na vlado in carigrasko patriarhijo peticijo, v kateri so navedene vse krivice zaradi zapiranja šol in zahteva, naj se šole čimprej odpro. Naučni minister je odgovoril, da bo ukrenil vse potrebno, da se bo ugodilo opravičenim srbskim zahtevam.

— **250-letnica levovskega vseučilišča.** Dne 20. t. m. je minulo 250 let, odkar je dne 20. januarja 1661 poljski kralj Jan Kazimir izdal diplomu, s katero je ustanovil levovsko vseučilišče.

Raznoterosti.

× **Učenjak se je obesil.** V Weimarju na Nemskem se je obesil 66 letni tajni svetnik prof. Suphan, vodja Goethe-Schillerjevega arhiva in znan literarni historik. Vzrok samomora je iskati v njegovih bolnih živcih.

× **Baron Albert Rotšild umrl.** V soboto je umrl na Dunaju baron Albert Rotšild. Zadel ga je kap. Baron Albert Rotšild je bil načelnik dunajske hiše Rotšildov. Rojen je bil leta 1844. v Frankobrodu na Meni. Poročen je bil s svojo sestro Betino, hčerko pariškega Rotšilda, ki je umrla leta 1892. Imel je pet sinov in dve hčeri. — En sin je padel s konja, pri tem zblaznel in umrl. Drugi sin se je minulo leto ustrelil zaradi nesrečne ljubezni. Sicer je storil veliko za dobrodelnost. V spomin svoje žene je ustanovil bolnišnico za nervozne. — Za gradnjo avstrijskih dreadnaughtov je dal na razpolago potreben denar, da so mogli začeti z gradnjo, še preden so dovolile delegacije potrebne kredite. — Zapuščinski davek in pristojbine od imetja pok. barona Rotšilda bodo znašale okoli 28½ milijona kron. Imetje pokojnika cenijo na 600 do 700 milijonov kron. V dobrodelne namene je zapustil 20 milijonov kron.

× **Živalski park na Brlonskih otokih.** Kakor poroča dunajski list, namerava znani posestnik zoologičnega vrta v Stellingenu pri Hamburgu, Karel Hagenbeck, prirediti živalski park v velikih dimenzijah. Dela pričnejo baje že meseca maja t. l.

Ali ste že pridobili našemu listu novega naročnika?

Listnica uredništva.

A. L. v K.: Danes ni bilo mogoče. Torej prihodnjič — potem pa „navajalne vojne“ konec!

Izjava uredništva.

Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ izjavlja, da je prišel članek tov. M. Koseca, nadučitelja v Dragatušu, priobčen v 41. šte. „Učiteljskega Tovariša“ leta 1910, proti njegovi volji v javnost. Bil je naslovljen, oziroma namenjen v svrhu pridobitve informacij obrambnemu odseku. Iz te naše izjave je razvidno, da ni imel pisec namena žaliti šolske oblasti.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 255 Kranjsko. 1—1

Na dvorazredni ljudski šoli v Streklejcu se razpisuje nadučiteljsko mesto, na enorazrednicah v Petrovi vasi in Čepļah se razpisujeta učiteljski in voditeljski mesti v stalno, oziroma začasno namestčenje. Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj vlagati do 28. februarja 1911.

O. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju, dne 30. januarja 1911.

Naznanilo.

Slavno učiteljstvo.

Naznanjam, da sem izstopil iz učiteljskega stanu ter prevzel mesto višjega nadzornika „Prve češke“, splošne delniške družbe za zavarovanje na življenje v Pragi, in sicer bo moj delokrog Štajersko, Korosko, Kranjsko in Goriško s sedežem v Ljubljani. Odločil sem se za ta velevažni korak iz sledečih razlogov:

1. Kot višji nadzornik „Prve češke“ sem gmotno mnogo na boljšem, kakor pa sem bil in bi bil pri učiteljskem stanu.

2. Imam kot višji nadzornik „Prve češke“ lepo poprišče: organizirati mi je v zgoraj omenjenih državah krajevna zastopstva „Prve češke“ in jih navajati k uspešnemu delovanju. Imel bom pa tudi pri raznih dru-

tvih i dr. predavanja ter tako na eni strani širil in poglobljal smisel za življenjsko zavarovanje, na drugi strani pa tudi sodeloval, da se povspne naš narod na višjo stopnjo izobrazbe.

3. Ker bom prost, neodvisen in danes tukaj, jutri lahko tam, bom odslej lahko še bolj odločno in uspešno branil pravice naroda in zastopal koristi šole in učiteljstva. Kakor dosedaj tako mi bo tudi odslej najvišje načelo: **procvit šolstva in napredek prosvete naroda.**

4. Je življenjsko zavarovanje velevažna narodno-gospodarska panoga, ki je pri Slovenceh, žal, še pre malo uvaževana. Baš za to so Francozi, Angleži, pa tudi Čehi i. dr. tako napredovali in tako gospodarski močni, ker je pri njih smisel za življenjsko zavarovanje že v masi naroda večji, kakor pa pri nas šele med razumništvom. Pri onih ne pride rodbina v stiske, če ji kruta smrt prezgodijo iztrga roditelja, pri nas pride z nesrečo revščina in beda. Pri nas ljudje delajo od zore do mraka in ko se upehajo, nimajo na stare dni kotička, kam bi položili trudno svojo glavo ter so v nadlego mladini in dogajajo se čisto neljube scene. Pri drugih narodih pa dobe na starost ljudje izplačane od zavarovalnice znatne glavnice, s katerimi zagotovijo sebi prijeten počitek na stare dni, svojim otrokom pa s primernimi dotami pripomorejo, da se lotijo podjetij, ki jim pripomorejo do blaginje. Pri nas pa, ker smo revni, se šopiri oholi tujec in so malone vsa boljša dobičkonosna podjetja v tujih rokah.

Franklin je dejal, da je dobitnik svojega naroda vsak, ki ga navaja k štedljivosti, ker štedljivost je edina pot k blaginji. — In ker je življenjsko zavarovanje najboljši in najsigurnejši način štedenja, je vzbujanje smisla za življenjsko zavarovanje velevažen čin narodnega gospodarstva.

5. Ponujajo se nam sicer od vseh strani življenjske zavarovalnice, a čemu bi podpirali tuji kapital? — Prva češka je skoz in skoz slovanski zavod, kar je potrdil celo češki narodni svet v Pragi, ki je v takih zadevah gotovo kompetenten. Podpirajmo torej ta slovanski zavod ter mu dajamo prednost pred vsemi drugimi tujimi. Svoji k svojimi.

6. „Prva češka“ podpira z znatnimi prispevki slovenske narodne institucije, C. M. D. i. dr. in bo, oziroma že podpira tudi učiteljsko organizacijo (Učiteljsko gospodarsko združenje v Celju in Učiteljski konvikt v Ljubljani). S prvo ima posebno pogodbo, s slednjim jo ravnokar sklepa.

7. Moja naloga, kot višji nadzornik „Prve češke“ je organizirati krajevna zastopstva v zgoraj omenjenih državah in vabim s tem slavno učiteljstvo k sodelovanju. Delovanje za „Prvo češko“ ni nič nečastnega, temveč je kakor sem že zgoraj omenil, velevažen čin narodnega gospodarstva in sodelovanje učiteljstva pri tej nalogi je delo za napredek naroda, ker mu pomaga ustvarjati trdno gmotno podlago za bodočnost. In le trdna gmotna podlaga je jamstvo za krepk razvoj naroda, sploh za boljšo bodočnost naroda.

Imamo že lepo število odličnih učiteljev in tudi nekoliko agilnih učiteljic že, ki so zastopniki „Prve češke“. Zakaj bi jih drugi ne posnemali?

S sodelovanjem za „Prvo češko“ pa učiteljica oziroma učitelj ne koristi samo narodu, temveč ustvarja sebi lep vir postranskih dohodkov, ker daje „Prva češka“ lepe provizije svojim zastopnikom. In razentega bo „Prva češka“ v razmerju, kakor bo učiteljstvo delovalo za njo, podpirala ona učiteljstvo in njegovo organizacijo s prispevki, štipendijami in podporami.

Naj še omenim, da si je že češko-moravsko učiteljstvo s pomočjo „Prve češke“ celo ustvarilo na otoku Babu zdravilišče. Zakaj bi si slovensko učiteljstvo ne ustvarilo kaj takega ali sličnega?

8. Naj nihče ne misli, pri nas v našem kotu ali gnezdu pač ni mogoče pridobiti koga, da bi se življenjsko zavaroval. Moja naloga je pomagati in sodelovati krajevnim zastopnikom. Imel bom predavanja pri društvenih roditeljskih i dr. sestankih in tudi drugače bom šel krajevnim zastopnikom v vsake oziru na roko. — Delovati, da se vzbudi misel za življenjsko

zavarovanje v najširših slojih naroda, je velevažno **narodno-gospodarsko** delo in z vstrajnim delom bomo dosegli, da bo baš tako samoobsebi umljivo, da bo vsak zavaroval **najdražje**, kar ima to je svoje življenje, kakor je dandanes samoobsebi umljivo, da zavaruje posestnik svoja poslopja zoper požar. Koliko je bilo treba truda, da se je ljudstvo prepričalo o koristi zavarovanja zoper požar; koliko je bilo dela, da se je ljudstvo poprijelo amerikaniziranja gorice itd.! Vsaka reč potrebuje svoj čas, da se ukorenini in treba je truda, da se udomači.

Če zmore za davek in sto drugih izdatkov, ki mnogi niso neobhodno potrebni, zmogel bo ob primerni delavnosti in štedljivosti tudi tistih par kron letno za premije življenjskega zavarovanja. In tako se bo ljudstvo navadilo štediti, kar je velika moralna dobra stran življenjskega zavarovanja, in naš narodni kapital se bo množil od leta do leta za milijone, ki si jih bo ljudstvo zavarovalo, in lahko bomo tekmovali v borbi za obstanek in napredek z našimi številnejšimi sosedi Nemci in Lahi.

Najboljši zgled so nam v tem oziru Fini. Ustanovili so si domačo finko zavarovalnico za življenje in vsi inteligentni si štejejo v narodno dolžnost, da vzbujajo v ljudstvu smisel za življenjsko zavarovanje. Posle krajevnih zastopnikov opravljajo dostojanstveniki, poslanci, učitelji, profesorji, akademiki duhovniki itd., ker so uvideli, da je to res velevažno narodno gospodarsko delo in da jih še tako hud ruski terorizem ne stre, če bo finski narod gmotno na trdnem kakor na Finskem najodločnejši rodoljubi, delujejo, da vzbujajo v ljudstvu smisel za življenjsko zavarovanje, tako bi tudi naj slovenski rodoljubi, ki res ljubijo svoj narod, ga navajali, da se popularizira življenjsko zavarovanje.

Vsaka in vsak, ki želi sodelovati pri tej veliki nalogi ter bi prevzel krajevno zastopstvo „Prve češke“, naj se mi javi, da ga obiščem in instruiram. Pa tudi glede življenjskih zavarovanj samih, dajem radovoljno vsakršna pojasnila in nasvete.

Na delo tedaj, ker resnobni so dnovi, a delo in trud nam nebo blagoslovi!

Anton Pesek,

višji nadzornik „Prve češke“ v Ljubljani, Marije Terezije cesta št. 11.

Ne zabite

„Učiteljskega konvikta“!

Slovensko Abecedo za ženska ročna dela

priporoča

Milena Kiferle

učiteljica ženskih ročnih del v Ljubljani, Dolenjska cesta 21.

Službo menjati

želi učiteljica na šestrzrednici v okraju Ptuj. Naslov: Helios, Ormož, poste restante.

Našim rodbinam

priporočamo 52-40

Kolinsko cikorijo

Avgust Agnola

Ljubljana, Dunajska cesta 13

priporoča svojo bogato zalogo 52-4

stekla, porcelana, svetilk, okvirov, šip itd. Tintnike za šolske klopi, kakor tudi aparate za fizikalne poizkušnje. Prevzema vsa v to stroko spadajoča dela.

Kavarna PREŠEREN

Ljubljana.

6-2

Knjigoveznica

Anton Janežič

Ljubljana

Florijanska ulica 14

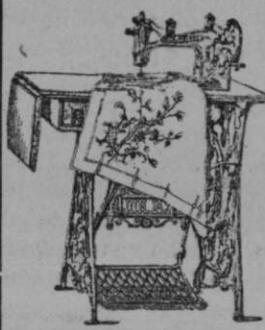
se priporoča slav. šolskim vodstvom in gg. učiteljem za izvrševanje vseh v knjigoveško stroko spadajočih del. 24-9

Pri večjih naročilih 10% popusta.

J. Jax

Ljubljana

Dunajska cesta

Šivalni stroji, kolesa in pisalni stroji.

46-4

Prva avstro-ogr. c. in kr. priv. ameriška tovarna Cottage-Organs in orgelj-harmonijev. 52-43

Najboljše orgelj-harmonije

obeh sistemov izdeluje in pošilja najceneje

RUDOLF PAJKR & Komp.,

Kraljevi gradec št. 133 (Češko).

Zaloge: Dunaj, Praga, Budimpešta.

Harmonije na pendel obeh sistemov in vseh velikosti, z natančno orgeljsko mensuro za cerkve, semenišča in kot orglje za vajo.

Pošilja se poštne prosto do zadnje železniške postaje. Gospodom učiteljem visok rabat. Delna odplačila od 8 K dalje.

Cenovniki gratis in franko.

Nizke cene elegantna oblika velika trpežnost so lastnosti, ki jih ima

! obuvalo !

češke trrdke

V. Havel v Blatni

(Južno Češko). 52-42

Cenik, v katerem je navedeno podrobno navodilo za jemanje mere, pošljem takoj franko.

Definitivnim učiteljem dovoljujem na željo male mesečne obroke. . .

Nepriležno blago rad zamenim!

Poprave čevljev se izvršujejo kar najskrbneje.

Naš denarni zavod.

(15) 12-2

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Vplačuje in izplačuje se vsak četrtak od 1/2. — 1/3. ure popoldne in vsako soboto od 5. — 1/2. ure zvečer ali pa vsak dan potem poštne nakaznice ali c. kr. poštne hranilnice (čekovni račun št. 866.312). Za drugače storjena vplačila zadruga ni odgovorna.

Sprejem hranilnih vlog po 5%, oddaja posojil na osebni kredit po določenih rokih vračevanja (glej spodaj) proti zadostni varnosti. Za tako velja: vsaj eden dober porok in plačnik, zastava premičnin, zemljišč in vknjiženih terjatev, predznanba na plačo ali penzijo.

Prošnje za posojila brezplačno proti vpošiljavi 20 h v poštinih znamkah za frankaturo. Tudi prošnjam za posojila naj se priloži poštna znamka za 20 h za dopošiljatev rešitve.

Vsakih 100 K posojila (dva pasivna deleža) se vrača po načinu:

A	v 12 mesečnih rokih, in sicer	11 rokov à 9 K — h, 12. rok 4 K 73 h
B	18 " " " " " "	6 " " 18. " 3 " 56 "
C	24 " " " " " "	4 " " 50. " 24. " 4 " "
D	38 " " " " " "	3 " " 38. " " " 66 "
E	46 " " " " " "	2 " " 50. " 46. " 1 " 81 "
F	60 " " " " " "	2 " " 59. " 60. " " " 70 "
G	70 " " " " " "	1 " " 75. " 70. " 1 " 42 "
H	85 " " " " " "	1 " " 50. " 85. " 1 " 26 "

Zadružni lokal je v Ljubljani,

Františkanska ulica številka 8, v posloplju Učiteljske tiskarne I. nadstr.

Lak za šolske table

črn in medel

: Olje proti prahu :

priznано najboljšje prodaja

Adolf Hauptmann

v Ljubljani.

Prva kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Zahtevajte cenike! 52-51

! Ozirajte se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarišu.

Pišite po vzorce!

V. J. Havliček a bratr

v Poděbradech na Češkem

izvozna trgovina modnega blaga in rokodelnih izdelkov

priporoča v preizkušeni in vrlo znanih kakovostih

plesno blago, opreme

.. za neveste ..

damasti, kanafas, Havličkovo tkanino, žepne robe, brisače, namizne in kavne garniture, platno. 26-4

Modno blago. Sukno. Cefiri.

1 kos Havličkove tkanine „Květuše“ 23 m za 16 K. 1 kos Havličkove tkanine 15 m za K 10-50. Zavoje s 40 m letnih in zimskih okusno odbranih ostankov za 18 K franko po povzetju.

Od teh ne pošiljamo vzorcev. Vzorec franko! Vzemite najbolje! Samo pri nas pristno.

Zagrebski Franck

kot tovarniško znamko priporočujemo najboljši pridatek kot priznано za kavo!

sl. zagan 1/1955, 1:101

Za šolsko mladino

že prispele moderne obleke, površniki, športne suknje in perlerine za dečke, kakor tudi za deklice, najnovejša konfekcija.

Pošilja se tudi na izbiro na deželo. Cene jako nizke.

Angleško skladišče oblek

O. BERNATOVIČ

52-46

Ljubljana, Mestni trg številka 5.